

OM azonosító: 032015

Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Salgótarján 2018. szeptember

„Nem az a feladatunk, hogy a felnövekvő generációnak meggyőződéseket közvetítsünk. Hozzá kell segítenünk, hogy a saját ítélő erejét, a saját felfogóképességét használja. Tanuljon meg a saját szemével nézni a világban. A mi vélekedéseink és meggyőződéseink csak a mi számunkra érvényesek. Az ifjúság elé tárjuk őket, hogy azt mondjuk: így látjuk mi a világot. Nézzétek meg most már ti is, milyennek mutatja magát nektek. Képességeket ébresszünk fel, és ne meggyőződéseket közvetítsünk. Ne a mi igazságainkban higgyen az ifjúság, hanem a mi személyiségünkben. Azt vegyék észre a felnövekvők, hogy mi keresők vagyunk, és őket is a keresők útjára kell vezetnünk.”

Rudolf Steiner

TARTALOMJEGYZÉK

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

1. BEVEZETŐ	5
Törvényi hivatkozás	0
1.2. Helyzetelemzés	1
1.2.1. Óvodánk megalakulása	1
1.2.2. Szakmai munkánk eredményeinek bemutatása	3
1.2.3. Az óvodapedagógusok megszerzett végzettségei	5
2. PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	8
2.1. Célrendszerünk.....	8
2.2. Gyermekkép.....	11
2.3. Óvodakép.....	12
2.4. Pedagóguskép.....	12
2.5. Pedagógiai alapelveink.....	14
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	15
3.1. Egészséges életmód kialakítása	15
3.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés.....	20
3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	25
3.3.1. Anyanyelvi nevelés.....	25
3.3.2. Értelmi nevelés	27
4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	29
4.1. Játék.....	29
4.2. Verselés, mesélés	31
4.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	33
4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	34
4.5. Mozgás	36

4.6. A külső világ tevékeny megismerése	38
4.7. Munka jellegű tevékenységek.....	41
4.8. Tevékenységben megvalósuló tanulás.....	42
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	44
5.1. Személyi feltételek	44
5.2. Tárgyi feltételek.....	46
5.3. Az óvodai élet megszervezése	50
5.3.1. Napirend	51
5.3.2. Heti rend	51
5.4. Az óvoda szokás- és szabályrendszere	51
5.5. A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde pedagógiai dokumentumai és azok tartalma	52
5.6. Az óvoda kapcsolatrendszere	54
5.6.1. Családokkal való együttműködés	54
5.6.2. Óvoda-iskola kapcsolata.....	57
5.6.3. Az óvoda kapcsolat rendszere	58
5.6.4. Az intézményegységek kapcsolattartása az együttműködés alapelvei	60
6. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGÜNK.....	60
6.1. Gyermekbalesetek megelőzése	63
6.2. Egészségügyi vizsgálatok biztosítása.....	63
6.3. Az egészséges életmód biztosítása	63
6.4. A gyermek óvodába kerülésének biztosítása	64
6.5. A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.....	64
6.6. A gyermekvédelmi program megvalósításának feltételei	64
6.7. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló tevékenységek, a szociális hátrányok enyhítése	64
6.8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	65
6.8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....	65

6.8.2. Sérülés specifikus fejlesztés feladatai:	67
6.8.3. A fejlesztés folyamata, szinterei	70
6.8.4. Szükséges feltételek.....	70
6.8.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése.....	70
6.9. Nemzetiségi nevelés	72
7. A GYERMEK ÉS A KÖZÖSSÉG FEJLŐDÉSÉNEK, ELŐMENETELÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	74
7.1. Óvodánk ellenőrzési – értékelési rendszere	74
7.2. A gyermekcsoportok fejlődésének ellenőrzési, értékelési rendszere	74
7.3. A gyermekek előmenetelének értékelése	75
8. A SALGÓTARJÁNI ÖSSZEVONT ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE	76
PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK ÉRVÉNYESSEGE	76
8.1. A pedagógiai program érvényessége.....	76
8.2. A pedagógiai program felülvizsgálatát.....	76
LEGITIMÁCIÓ.....	77
Mellékletek	

Küldetésnyilatkozat

A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde minden intézmény egységében nevelőmunkánk célja, a gyermek személyiségének, egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének elfogadása, tiszteletben tartása, fejlesztése, egyéni kompetenciáinak kibontakoztatása szeretetteljes, biztonságot adó óvodai légkörben, a családokkal együtt működve.

Olyan érzélem gazdag, nyugodt, tevékeny óvodai élet megteremtésére törekszünk, amelyben kiemelt szerepet szánunk az egészséges életmód és a környezettudatos életvitel megalapozásának, és ahol biztosított az egyéni és a szociális szükségletek kielégítése.

Valljuk, hogy a játék, amely magában foglalja a tanulás és felfedezés lehetőségét, a 3-7 éves gyermek legfontosabb tevékenysége, ezért vállaljuk az óvodai tevékenységrendszerben elsődleges és meghatározó szerepének biztosítását.

Arra törekszünk, hogy a gyermek spontán fejlődése és a nevelési céljainknak megfelelő tudatos fejlesztés egymást kiegészítve érvényesüljön. Reális értékelésünk a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva fejlessze önismeretét, önértékelését.

Valljuk, hogy mindezt esztétikailag igényes környezetben, a helyi nevelési programok specifikumainak alkalmazásával valósíthatjuk meg.

Kiemelten kezeljük a pedagógus, a nevelőmunkát segítő és más dolgozóink modell szerepének érvényesítését.

Óvodáinkban a nevelés eredményességét segíti, hogy az itt dolgozók munkájuk iránt elhivatottságot érző, innovatív, szakmailag jól felkészült, gyermekszerető szakemberek, akik folyamatosan képezik magukat

Sajátos helyzetünkből adódóan vállaljuk a „különbözőség”, elismerését, tolerálását, az ebből adódó speciális feladat végzést, az integráció megvalósítását.

Mintaértékű jó gyakorlatainkat referenciaintézményi működésünk által felkínáljuk az érdeklődő intézmények számára.

1. Bevezető

Salgótarján Megyei Jogú város Közgyűlése a 9/1999. (II.22.) Öh. sz. határozat 3. pontja értelmében 1999. július 1-ei hatállyal új intézményt hozott létre, melynek tagintézményei lettek a salgótarjáni óvodák.

OM azonosító: 032015

Székhelyen működő intézményegység:

Óvoda	Címe	Vezető	Telefon	e-mail cím
Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde	3100. Salgótarján Arany János út 19/A.	Andóné Angyal Mária	32/314-821; 20/776-0945	mackovar@starjan.hu andone.am@starjan.hu
Mackóvár Központi Óvoda	3100. Salgótarján Arany János út 19/A.	Fodor Edina	20/7760943 32/314-421	fodore77@gmail.com

Tagintézmények

Óvoda	Címe	Vezető	Telefon	e-mail cím
Aprófalva Tagóvoda	3104. Salgótarján Barátság út 6.	Horváth Edit	32/440-331; 20/776-0957	aprofalva@starjan.hu
Baglyasi Tagóvoda	3102. Salgótarján Petőfi út 88.	Czikoráné Bejczy Zita	32/310-085; 20/776-0949	baglyasiovi@starjan.hu
Gyermekkert Tagóvoda	3100. Salgótarján Gyermekkert út 1.	Göz Ágnes	32/430-314; 20/776-0960	gyermekkert@starjan.hu
Hétszínvirág Tagóvoda	3100. Salgótarján Acélgári út 63.	Göz Katalin	32/312-495 20/776-0953	hetszinvirag@starjan.hu
Körúti Tagóvoda	3100. Salgótarján Fáy András krt. 35.	Kis Miklósné	32/312-798; 20/776-0959	korutiovi@starjan.hu
Nyitnikék Tagóvoda	3104. Salgótarján Budapesti út 66.	Fehér Edit	32/440-307; 20/776-0956	nyitnikek@starjan.hu
Pitypang Tagóvoda	3100. Salgótarján Meredek út 5.	Ferhanné Kis Ildikó	32/312-498; 20/776-0955	pitypang@starjan.hu
Szivarvány Tagóvoda	3100. Salgótarján Forgách Antal út 2.	Baloghné Szendrődi Andrea	32/310-768; 20/776-0950	szivarvany@starjan.hu
Vadvirág Tagóvoda	3141. Salgótarján Őrhegy út 1.	Tóth Marianna	32/438-001; 20/776-0948	vadvirag@starjan.hu

Mini Bölcsőde	3100. Salgótarján Arany János út 19/A.	Illés Noémi		
---------------	--	----------------	--	--

Az intézmény irányítója az óvodavezető, a tagintézmények vezetői a tagóvoda-vezetők, akiknek feladatai a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Szervezeti és Működési Szabályzatában meghatározottak. Az óvodavezető irányító munkáját három óvodavezető helyettes segíti.

• **A köznevelési intézmény (továbbiakban: költségvetési szerv - Alapító Okirat alapján) neve, székhelye:**

Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde
Salgótarján, Arany J. út 19/A.

A költségvetési szerv tevékenysége

• **A költségvetési szerv közfeladata:**

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. 13. § (1) bekezdés 6. pontjában foglalt óvodai ellátás. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 1. a) pontban meghatározott óvodai nevelés ellátásával összefüggő feladatok

• **A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:**

szakágazat száma: 851020
szakágazat megnevezése: Óvodai nevelés

• **A költségvetési szerv alaptevékenysége:**

Az óvoda valamennyi feladat-ellátási helyén biztosítja az óvodai nevelést a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda valamennyi feladatellátási helyén ellátja a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is. Feladatából adódóan alaptevékenységi körében megalapozza a gyermek személyiségének és képességeinek fejlődését. Az óvoda valamennyi feladat-ellátási helyén biztosítja a hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését a helyi pedagógiai programok alapján, óvodai fejlesztő program keretében.

Az óvoda a Hétszínvirág Tagóvodában biztosítja a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet 4. § (3) c) pontja szerinti nemzetiségi óvodai nevelést.

• **A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:**

	kormányzati funkciósám	kormányzati funkció megnevezése
1.	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2.	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3.	091130	Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
4.	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
5.	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
6.	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

- **A költségvetési szerv illetékessége, működési területe:**

Salgótarján Megyei Jogú Város közigazgatási területe Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének az óvodai és általános iskolai beiratkozásról szóló határozatával, feladat-ellátási helyenként meghatározott körzetek szerint.

A költségvetési szerv szervezete és működése

- **A költségvetési szerv vezetőjének megbízási rendje:**

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 23. § alapján Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése bízta meg a magasabb vezetői beosztás ellátásával pályázat útján jogszabályban meghatározott, de legfeljebb öt évig terjedő határozott időre. Felette az egyéb munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja.

- **A költségvetési szervnél alkalmazásban álló személyek jogviszonya:**

	foglalkoztatási jogviszony	jogviszonyt szabályozó jogszabály
1.	közalkalmazotti jogviszony	a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény alapján
2.	egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony (megbízási jogviszony)	a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

A költségvetési szerv szervezeti felépítése és működése: A költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzata tartalmazza.

A köznevelési intézményre vonatkozó rendelkezések

- **A köznevelési intézmény fenntartójának megnevezése:**

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata
Székhelye: 3100 Salgótarján, Múzeum tér 1.

- **A köznevelési intézmény típusa: óvoda alapfeladatának jogszabály szerinti megnevezése:**

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 1. a)-b) pontjai szerinti óvodai nevelés, nemzetiségi óvodai nevelés, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.

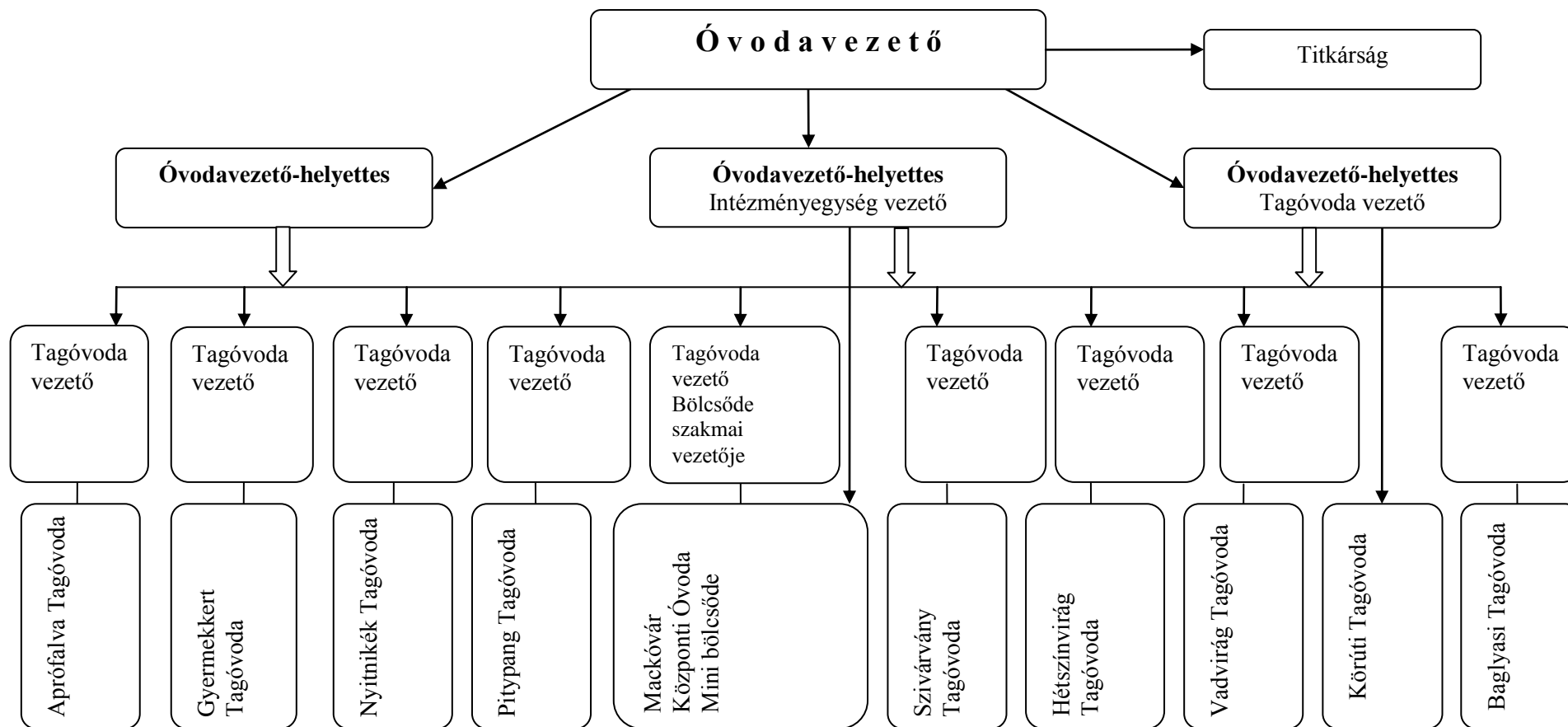
- **gazdálkodásával összefüggő jogosítványok:**

A költségvetési szerv gazdálkodási feladatainak ellátására az irányító szerv által az Ávr. 10. § (1) bekezdése alapján kijelölt költségvetési szerv:

Salgótarjáni Költségvetési Intézmények Gazdasági Szolgálat (3100 Salgótarján, Kassai sor 2.)

Pedagógiai programunk Salgótarján óvodái számára készült. Az intézményegységek helyi sajátosságait, specialitásait a mellékletek tartalmazzák.

Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde szervezeti ábra (organogram)

Törvényi hivatkozás

Az óvodák működésének kereteit, tartalmát az alábbi törvények, rendeletek, szabályzások határozzák meg, amelyek biztosítják a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde szervezeti és szakmai önállóságát, meghatározzák a nevelő – oktató munkában résztvevők jogait és kötelezettségeit, garantálják a gyermekek érdekeinek megfelelő célok, alapelvek érvényesülését, az intézmények pedagógiai szabadságát, sajátos arculatát a szűkebb társadalmi környezet igényeinek megfelelően.

A programalkotást meghatározó alapvető törvények

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény

Kapcsolódó törvények, jogszabályok

- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI Rendelet, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről,
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról,
- 32/1997. (XI.5.) MKM-Rendelet a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai irányelvek kiadásáról,
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről,
- 51/1997. (XII. 18.) NM-Rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról,
- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról,
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Szervezeti és Működési Szabályzata.
- A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Alapító Okirata
- Salgótarján Megyei Jogú Város Közoktatási-feladatellátási, intézményhálózat- működtetési és fejlesztési terve 2013-2018.
- 1357/2011. (X. 28.) kormányhatározat az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról

1.2. Helyzetelemzés

1.2.1. Óvodánk megalakulása

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata 1999. július 1-el létrehozta az Óvodai Igazgatóságot 14 salgótarjáni óvoda összevonásával.

Csoportok száma	Gyermeklétszám	Óvodapedagógusok száma	Egyéb dolgozók létszáma
72	1745 fő	159 fő	110 fő

Az intézmény vezetője az óvodaigazgató volt, aki, mint független, magasabb vezető látta el feladatait. Székhelye a Mackóvár Központi Óvodában került kialakításra, amely intézmény az Arany János úti Óvoda és a Bartók Béla úti Óvoda összevonásával, a Fészek Bölcsőde megszüntetésével, az Arany János út 19/A épületben kapott helyet.

Minden tagóvoda szakmai irányítását a tagóvoda-vezetők végezték, megtartva az intézmények pedagógiai önállóságát, színes óvodai tevékenységrendszerét.

A munkáltatás, gazdálkodási feladatok, a tanügyigazgatás egyszemélyi felelőse, irányítója az óvodaigazgató lett. A tagóvoda-vezetők számára, vezetői munkájuk mellett, a gyermekcsoportokban, óvodapedagógusi feladatok ellátását is meghatározták. Ezzel egyidejűleg a vezető-helyettesi munkakört megszüntették, amely rendkívül nagy megterhelést jelentett, s jelent folyamatosan a tagóvoda-vezetőknek és a velük egy csoportban dolgozó óvodapedagógusoknak.

Az óvodatitkárok és a karbantartók feladat-ellátási helyei is megduplázódtak, ők két óvodában végezték, munkájukat.

A folyamatosan csökkenő gyermeklétszám következtében a következő szűkítések történtek:

Év	Óvoda	Csoport	Maradt
2002.	Somosi Úti Tagóvoda	-1 csoport	70 csoport
	Pitypang Tagóvoda	-1 csoport	
2003.	Mesekert Tagóvoda	-1 csoport	67 csoport
	Körúti Tagóvoda	-1 csoport	
	Somosi Úti Tagóvoda	-1 csoport	
2004	Százszorszép Tagóvoda	-6 csoport	63 csoport
	Hétszínvirág Tagóvoda	-2 csoport	
	Napsugár Tagóvoda	+2 csoport	
	Pitypang Tagóvoda	+1 csoport	
	Mesekert Tagóvoda	+1 csoport	
2007	Napsugár Tagóvoda	-2 csoport	54 csoport
	Pitypang Tagóvoda	-1 csoport	
	Nyitnikék Tagóvoda	-2 csoport	
	Mesekert Tagóvoda	-1 csoport	
	Gyermekkert Tagóvoda	-1 csoport	
	Somosi Úti Tagóvoda	-2 csoport	

Év	Óvoda	Csoport	Maradt
2008	Napsugár Tagóvoda Hétszínvirág Tagóvoda	-1 csoport -1 csoport	52 csoport
2009	Ipolytarnóci Tagóvoda	+1 csoport	53 csoport
2010	Szivárvány Tagóvoda Nytinikék Tagóvoda	-1 csoport -2 csoport	50 csoport
2011	Napsugár Tagóvoda Ipolytarnóci Tagóvoda	-3 csoport -1 csoport	46 csoport
2014	Mackóvár Központi Óvoda Nytinikék Tagóvoda	-1 csoport +1 csoport	46 csoport
2015	Mackóvár Központi Óvoda Mesekert Tagóvoda Szivárvány Tagóvoda	-1 csoport -1 csoport -1 csoport	43 csoport
2016	Aprófalva Tagóvoda Mesekert Tagóvoda	-1 csoport -1 csoport	41 csoport
2017	Mackóvár Központi Óvoda Mesekert Tagóvoda	-1 csoport -1 csoport	39 csoport
2018	Mesekert Tagóvoda (kivonásra került a rendszerből)	-1 csoport	38 csoport

Az elmúlt években folyamatos megújuláson ment keresztül intézményi gazdálkodásunk:

Az Óvodai Igazgatóság megalakításától kezdve, s az azt követő években, minden óvoda gazdálkodását végezte és korrekt módon segítette a Gazdasági csoportunk, akik a beszerzési, karbantartási, gazdasági tervezési, számlavezetési, leltározási, szállítási feladatokat látták el, és koordinálták.

- Az intézményi étkeztetést 2004. augusztus 15-től a közbeszerzés alapján a SODEXO Magyarország Kft. látja el, ami egyben az óvodai főzőkonyhák átvételét, az ott dolgozó kollégák munkáltatási feladatellátásának megszüntetését jelentette.
- 2007. július 1-től Intézményünk a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde nevet kapta törvényi kötelezettség előírása miatt.
- 2007. július 1-től karbantartó kollégáink „átkerültek” a Köznevelési Intézmények Gazdasági Szolgálatára (KIGSZ) munkáltatói hatáskörébe, amely a szervezést és hozzáállást tekintve okozott egy-egy esetben problémát, de korrekt egyeztetéssel, segítőkész szándékkal ezeket megoldottuk.
- 2007. július 1-től a Gazdasági csoport megszűnt, feladatainak nagy részét a KIGSZ vette át. A gazdasági munkatársak közül egy fő maradt az óvoda alkalmazásában, ő segíti a feladatvégzésünket.
- 2009-ben csoportjaink száma kiegészült az Ipolytarnóci Óvodával – 1 csoport -, amely a Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlése 130/2009. (VI. 30.) Öh. sz. határozat, valamint Ipolytarnóc Község Képviselő-testülete által a 26/2009. (VI. 23.) sz. határozattal elfogadott

Társulási megállapodás alapján az összevont intézmény tagintézménye lett, mely egy évi működés után meg is szűnt.

- Jelenleg önállóan működő, az előirányzatok szempontjából részjogkörrel rendelkező költségvetési szerv vagyunk. A dologi előirányzatok felett a Salgótarjáni KIGSZ rendelkezik, amely a Közgyűlés által jóváhagyott Együttműködési Megállapodás alapján ellátja és meghatározza a pénzügyi és gazdálkodási feladatainkat.
- 2010. január 1-től egyes gazdálkodási és üzemeltetési feladatainkat szintén átvette a KIGSZ.
- A SODEXO Magyarország Kft. helyett jelenleg a Hungast Vital Kft. látja el a közétkeztetést.
- Intézményünk neve 2018. július 1-től a Mackóvár Központi Óvodában kialakításra kerülő mini bölcsőde miatt Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde lett.

1.2.2. Szakmai munkánk eredményeinek bemutatása

- Minden intézményegység megőrizte, és továbbfejlesztette **helyi nevelési programját, egyéni arculatát, specifikumait**, s ezek megfelelő alapot biztosítottak a **pedagógiai műhelymunka** további mélyítéséhez. Továbbképzéseken, szakmai napokon, bemutató foglalkozások alkalmával, a jó gyakorlatokat bemutattuk az érdeklődő kollégáknak, akik nemcsak városunkból, hanem a kistérségből, az ország más településeiről is érkeztek (szakmai bemutatók, integráció, dokumentáció, stb.).
- Az intézmények közül többen, együttműködve a Nógrád Megyei Pedagógiai - Szakmai Szolgáltató és Szakszolgálati Intézettel, illetve más szakmai szolgáltatókkal módszertani munkájuk továbbfejlesztése, pályázati vállalásaik megvalósításának eredményeként, **módszertani intézményi feladatokat** is elláttak.
- Folyamatosan fejlesztettük tovább a gyermek **egyéni képességeinek megismerésére épülő**, mérésmethodika kidolgozását, alkalmazását, életkori sajátosságai, érési üteme, szükségletei figyelembevételével. Tovább képeztük magunkat a DIFER mérési rendszer alkalmazása érdekében, ehhez igazítottuk meglévő eredményeink megtartását. Kizárólag, a gyermek fejlettségére építve fogalmaztuk meg a fejlesztés feladatait, folyamatát.
- A **játék helyes értelmezése**, feltételeinek biztosítása, továbbra is prioritást élvez, áthatja a gyermek minden óvodai tevékenységét, személyiségfejlesztésének alapvető módszere és eszköze, kizorítva minden olyan szándékot, amely ezzel ellentétes.
- A **tanulás folyamatának** korszerű, gyakorlati tevékenységekre, tapasztalatszerzésre épülő megvalósítása a nevelés kiemelt eszköze, jól segítette ennek megvalósítását az óvodaközi továbbképzési rendszerünk, amely az egymástól való tanulást, egymás segítségét, a helyes tapasztalatok átadását célozta.
- Az **érzelmi nevelés** minden intézményünkben áthatja nevelőmunkánkat. Megvalósításának egyik alapfeltétele a biztonságos, esztétikus óvodai környezet kialakítása, amely minden óvoda sajátossága, az ott dolgozók kreativitását és szorgalmát dicsérve, annak ellenére, hogy az épületek állaga komoly kívánnivalókat hagy maga után. A személyi kötődések kialakítását is fontosnak ítéltük az érzelmi nevelés megvalósításában, ezért a gyermekek mellett a szülők megnyerésére is figyelmet fordítottunk.
- A **szocializációs folyamatok erősítésére** törekedtünk minden óvodában, elsősorban az erkölcsi-magatartásbeli jellemvonások, etikai értékek erősítése céljából, amelynek legfőbb módszerül a felnőtt személyes példamutatását alkalmaztuk.

- A **gyermek**ek egészségmegőrzésének és egészségnevelésének, valamint a gyermek és környezete pozitív érzelmeken alapuló kapcsolatának fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítottunk.
- A **családi nevelés a nyitott óvoda rendszerének bővítésével** egészült ki, újszerű együttműködési formák megteremtésével, amely a fenntartó elvárásainak megvalósítása is egyben, ezért a helyi nevelési programokhoz igazodva szerveztük meg a következőket: óvodába csalogató programok, játszóházak, gyakorlati műhelymunkák, sporttevékenységek, rendhagyó szülői fórumok (szülői értekezletek, szakmai konzultációk), intézményt bemutató nyílt napok, ünnepek, jeles napok.
- A **szülők igényeit, elégedettségét folyamatos mértük**, az óvoda szolgáltatás jellegének erősítése céljából, amely részét képezi intézményi minőségbiztosítási rendszerünknek. Véleményüket, segítő javaslataikat beépítettük működésünk folyamatába.
- Az integrációs pályázat és egyéb karitatív támogatás szervezésével lehetőségünk nyílt arra, hogy segítsük a rászoruló, **hátrányos helyzetű családokat**. Megelőzés, kompenzációs feladatvégzés jellemezte az együttműködést.
- 2007-től folyamatosan pályázunk az önkormányzat által az **Integrációs Pedagógiai Rendszerbe** való részvételre, amely keretein belül vállalatokat tervezünk és teljesítünk a pályázati kiírásnak megfelelően. Szaktanácsadók segítségével, hét tagóvodában zajlott a képesség-kibontakoztató, esélyegyenlőséget biztosító feladatvégzés, amely a HHH gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógusok képzésében és bérkiegészítésében is megnyilvánul, a tárgyi feltételrendszer javítása, a gyermekek szociális hátrányainak kompenzálása mellett.
- A **hátrányos helyzetű, roma kisebbséghez tartozó gyermekek** hatékony fejlesztéséhez speciális programot készítettünk, fejlesztésüket egyénre szabottan, ennek megfelelően végeztük, amelynek dokumentálása a gyermekek személyi lapjain megtalálhatóak.
- A **gyermekvédelmi tevékenységünk** hatékonyságának növelését a speciális területek szakembereivel való tervszerű együttműködés jellemezte, éves munkatervet készítettünk a Gyermekjóléti Szolgálattal. Működtettük a jelzőrendszert, közös esetkonferenciákon vettünk részt a gyermekek további sorsának legmegfelelőbb kiválasztása érdekében.
- Felvállaltuk a **sajátos nevelési igényű gyermekek** integrációját az óvodai nevelés keretei között úgy, hogy törekedtünk a gyermekek jogainak megtartására.
- **Erősítettük az óvoda-iskola együttműködését** a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedése érdekében. A koordinációs tevékenység fejlesztése, az egyes gyermeket támogató segítségnyújtás érdekében, óvodai tájékoztató lapot dolgoztunk ki, közösen az alsós tanítókkal, amelyet már a kistérségben, sőt megyénk más intézményeiben is alkalmaznak. A helyi nevelési programok alapján arra törekedtünk, hogy megalapozzuk a gyermekek személyiségének, képességeinek fejlődését, fejlesztését, felkészítésüket az iskolai életmódra.
- **Minőségfejlesztési programjaink** működtetése kiemelt feladatunk volt, különös tekintettel a partnerek igényeinek, elégedettségének kielégítésére, a minőségfejlesztéshez kapcsolódó folyamatos mérések, fejlesztési feladatok megvalósítására, intézményi és dolgozói önértékelésünk elkészítésére.
- **Minden óvoda megtartotta és továbbfejlesztette pedagógiai önállóságát, nevelési programjának specialitásait**, amelyek fejlesztő közeget biztosítanak a gyermek számára az alapvető készségek elsajátításához.

- **Az összevont óvoda és a tagóvodák kapcsolata minden területen naprakész**, törekedtünk a döntések előkészítésében a korrekt információcserére a vélemény- és javaslattételi lehetőség biztosítására a tagóvoda-vezetők, óvónők, más alkalmazottak körében.
- Kiemelt figyelmet fordítottunk a dolgozók megismerkedésének biztosítására a tagóvodák között (munkaközösségi programok, értekezletek, óvodai tapasztalatcserék, egyéb rendezvények), hogy a jó munkatársi viszony, egymás munkájának elismerése, az őszinte, nyílt véleményalkotás érvényesüljön.
- Az óvodákban folyó szakmai munka újszerű pedagógiai módszerek átadása lehetővé tette az egymástól való tanulás, tapasztalás, szakmai viták, pedagógiai elemző munka érvényesülését.
- **Az óvodákban dolgozó pedagógusok minden évben eleget tettek a felkéréseknek városi rendezvényeken való** részvételek esetében (Városi gyermeknap, Adventi sokadalom, Mindenki karácsonya, Gyermekek jogainak hete, Művelődés hete-tanulás ünnepe, Civil szervezetek rendezvényei, stb.).
- 2009 áprilisától működik **óvodai honlapunk** www.stovodak.hu címen, amely általános és aktuális információkat tartalmaz intézményünkről, a képgaléria, dokumentumaink bemutatása, különös közzétételi lista mellett. Frissítését, feltöltését folyamatosan végezzük.
- A 2009-2010-es nevelési évben, három intézményegységünk pályázott sikeresen a **TÁMOP-3.1.4/08/2 jelű Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés-innovatív intézményekben**, „**Kompetenciafejlesztés Salgótarján város óvodáiban**” című pályázaton, amelynek segítségével, a speciális metodikával, eszközrendszerrel történő megvalósítás, a pedagógusok és vezetők képzése, illetve az eszközbeli feltételek javítása mellett, a hálózati tanulást irányító intézményi részvétel volt a cél. Fenntartási kötelezettségünk öt év, amely időszak alatt a megvalósításban résztvevő csoportok számát megdupláztuk.
- A **TÁMOP 3.1.7. Referencia intézmények országos hálózatának kialakítása** című pályázaton hét intézményünk vett részt, a 2012-2013-as nevelési évben. Célunk volt az intézményi „jó gyakorlatok” kidolgozása, horizontális rendszerű átadása, az érdeklődő intézmények számára. 2013 júniusáig 24 jó gyakorlatot töltöttünk fel az EDUCATIO Szolgáltatói kosarába.
- 2015-ben, mind a hét intézményegység sikeres referencia intézményi minősítést tett.
- 2016-ban Erdei óvoda pályázati minősítést kapott az intézmény.
- 2016-ban a Mackóvár Központi Óvoda a Salgótarjáni POK által megbízást kapott bázisintézményi feladatok ellátására.
- 2016-ban a Földművelésügyi Minisztérium Zöld Óvoda Bázisintézményi feladatok ellátásával bízta meg a Körüti Tagóvodát.
- Óvodáink részvétele az EFOP-3.1.3 16-2016-00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása pályázatban

1.2.3. Az óvodapedagógusok megszerzett végzettségei

Továbbképzések 2007. szeptember 1-től 2018. december 30-ig

Továbbképzés megnevezése	Óraszám	Résztevők száma
Mesterképzés	4 félév	2
Szövegszerkesztés, táblázat kezelés	60	9

DIFER	30	51
Együtt működünk! Saját élményen alapuló továbbképzés az integráció előmozdítására	30	27
Kommunikációs készségfejlesztés	92	2
Környezeti nevelés óvodában, iskolában	30	11
HHH gyermekek korai beiskolázása	30	10
Játsszunk Táncot!	30	9
Projektrel könnyebb?	30	16
PR tevékenységek és célirányos kommunikáció	15	2
Érzelmi nevelés az óvodában, családban	30	16
Gyermeki agresszió	30	19
Okos kocka	30	20
Projekt és változásmenedzsment	30	4
Munkahelyi elsősegélynyújtás	7	13
Kooperatív technikák, és alkalmazásuk az óvodai gyakorlatban	10	12
Tudtad, hogy tehetséges vagy?	10	15
Gyakorlatvezető mentortanár felkészítés	60	7
Hálózati együttműködés és kapcsolatok	15	16
Elsősegély-nyújtási ismeretek és ezek alkalmazása a köznevelési intézményekben.	30	1
Számítógép és internet ismeretek	60	5
Projektmenedzsment és változásmenedzsment	30	1
IPR szakmai továbbképzés	30	1
Agykontroll	40	1
Szabad játék	7	1
Pedagógus szerepe a kisgyermekkorai néphagyomány éltetésben	10	1
A gyermekek mindenekfelett álló érdeke	7	2
Út a konfliktuskezelő gyermekig	7	1
Intézményi folyamatszabvány-tanácsadó	60	2
Kompetencia alapú oktatócsomag	30	6
Az együttnevelés elmélete és gyakorlata	60	5
Tanulói differenciálás heterogén csoportban	30	5
Hatékony tanuló megismerési technikák	30	4
Mi a Manó?	30	5
Felkészítés a mentorálás mesterségére	30	15
Óvoda-iskola átmenet támogatása	30	10
Együtt működünk - Összefogás a hatékony együttnevelésért	5	8
A ref.int.műk.szüks. szerv-i felt.rendszer kialakítása	15	11
In.csop.felkész. a felsőokt. gyakorlóhely funkcióra	8	6
A tehetségek felismerése és azonosítása	30	13
IPR egynapos felkészítés vezetők részére	8	1
Óvodai IPR továbbképzési program	30	12
Prevenció a gyermek és ifjúságvédelemben	30	1

PR tevékenységek és célirányos kommunikáció	15	11
Századunk kihívásai a vezetőkkel szemben.	30	6
"Képzők képzése - Tréneri-felkészítés az Esélyteremtő kapcsolati tréning vezetésére"	87	2
"Képzők képzése - Tréneri-felkészítés az Kommunikációs hídépítés ép és fogyatékos emberek között"	87	1
Esélyteremtő kapcsolatépítés ép és fogyatékos emberek között	30	48
Kommunikációs hídépítés ép és fogyatékos emberek között	30	38
Pedagógiai-szakmai ellenőrzés (tanfelügyelet) és pedagógusminősítés szakterületen szereplő köznevelési szakértő	120	2 fő
Tantárgyfejlesztő szaktanácsadó végzettség	60	5 fő
Konfliktuskezelés az óvodában	30	20 fő
Grass roots Önkéntes szervezői Tanfolyam		12 fő
Mester szakértő		2 fő
Mester szaktanácsadó		3 fő
Mesterprogram, innovátor		5 fő

2. Pedagógiai Program

Óvodáinkban folyó munkánkat a hazai óvodai nevelésügy hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve a Köznevelési Törvény és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szellemében, helyi adottságaink megfelelően az alábbiakban fogalmazzuk meg:

- **Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény, ennek megfelelően a gyermek egyedi, fejlődő személyiség, akinek fejlődését genetikai adottságai, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.** Ezért nevelése, fejlesztése, életkoronként és egyénenként, testi-lelki szükségleteinek kielégítésével történhet, az őt megillető jogok figyelembevételével.
- **Az óvoda (óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció) a közoktatás szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, esetenként a családi nevelés kiegészítője.** Ezért a családokkal egyenrangú nevelőtársi viszony, jó partneri kapcsolat megvalósítására törekszünk, melynek alapja a kölcsönös tiszteletadás, bizalom, segítségnyújtás.
- **Pedagógiai programunk lehetőséget biztosít** óvodapedagógusaink pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermekek érdekének védelmében tartalmaz.

2.1. Célrendszerünk

- **Az óvodai nevelés általános célja:**
Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése – ideértve a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását is.
- **Speciális céljaink:**
  - A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde minden intézményegységében, az esélyegyenlőséget szolgáló feladatok megvalósítása a képesség- kibontakoztató, integrációs felkészítés, az egyénre szabott, differenciált fejlesztés által.
  - Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek megvalósítása a biológiai és társadalmi sokféleség figyelembe vételével, az egészségtudatos szemlélet terjesztésével az emberi jogok, alapvető szükségletek megtartásával.
  - A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.
  - A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességeinek előhívása, fejlesztése.

• A központi és a tagóvodák pedagógiai alappillérei

Óvoda	Pedagógiai alappillérek
Mackóvár Központi Óvoda	<p>Pedagógiai programunk mottója „Szeretetet keresve, szeretetben élni”.</p> <p><u>Alappillérei:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ egészséges életmódra nevelés, ➤ hagyományőrzés-ápolás, ➤ az esélyegyenlőség, befogadás pedagógiai elvének biztosítása, tehetséggondozás, ➤ a családokkal való együttnevelés, ➤ az érzelmi és erkölcsi nevelés.
Aprófalva Tagóvoda	<p>Pedagógiai Programunk mottója: „Hívogat az óvoda”</p> <p><u>Alappillérei:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ környezeti nevelés, környezettudatos magatartás szemléletmód kialakítása, ➤ játékos tanulásban képességfejlesztés, tapasztalatok bővítése, ➤ egészséges életmód, életvitel megalapozása, ➤ érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, ➤ esélyegyenlőség, integráció, befogadás pedagógiai gyakorlatának biztosítása, tehetséggondozás, ➤ családokkal való partneri együttműködés
Baglyasi Tagóvoda	<p>A gyermeki személyiségfejlesztés megvalósítása a néphagyományok, és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek beépítésével a mindennapi nevelő nevelési folyamatba.</p> <p><u>Kiemelt területek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Egészséges életmódra nevelés ➤ Esélyegyenlőség, inkluzív pedagógia, tehetséggondozás ➤ Érzelmi, erkölcsi nevelés ➤ Családokkal való együttműködés ➤ Néphagyományőrzés
Gyermekkert Tagóvoda	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az önálló ismeret és tudás megszerzéséhez szükséges képességek kialakítása, melyek által az alapkészségek és kulcskompetenciák birtokába jutnak. ➤ Elősegíteni gyermekeink konstruktív tanulását, a nevelőtevékenységünk egész rendszerét átható, komplex, közvetlen, egyéni tapasztalatszerzésre épülő, cselekvő tevékenységek, és különböző élethelyzetek biztosítása által, projektmódszerrel. ➤ Anyanyelvi nevelés és mozgásfejlesztés.
Hétszínvirág Tagóvoda	<p><u>Speciális céljaink:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A motoros képességek differenciált fejlesztésével az érzelmi, a szociális és az értelmi képesség fejlődésének pozitív irányú befolyásolása.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A szociális hátrányokból eredő esélyegyenlőtlenség csökkentése a családdal együtt: ➤ - Az egészség kultúra, egészségvédelem, ➤ - A környezettel való harmonikus együttélés, ➤ - Környezettudatos magatartás kialakítása, fejlesztése, ➤ - Az együttélés szabályainak megalapozása, elfogadása, gyakorlása, ➤ A nemzetiségi kultúra hagyományainak megismerésével identitásuk elfogadása ➤ A kiemelkedő képességeik gondozása, fejlesztése, (zene, ábrázolás, tánc) <p>Mottónk: „A mozgás sikerélményt ad!”</p>
Körúti Tagóvoda	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tevékenységközpontú Pedagógia Programunk által gyermekeink személyiségének sokoldalú kibontakoztatása tevékenységek által; kiemelten a kommunikációs és kooperációs képességek fejlődésére. ➤ A környezettudatos magatartásra és egészséges életmódra nevelés szemléletének megalapozása, szokásainak kialakítása óvodáskorban.
Nyitnikék Tagóvoda	<p><u>Programunk mottója:</u>” Tanuljunk meg nyitott kézzel, nyitott szívvel szeretni.”</p> <p><u>Sajátos célunk:</u> Sikerorientált, színesen kommunikáló, környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő, esztétika iránt fogékony, tág vizuális látásmóddal rendelkező gyermekek nevelése.</p> <p><u>Epochális programunkban,</u> amelybe beépülnek a kompetencia programcsomag egyes elemei:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A megismerő képességfejlesztés természetes közegben szerzett tapasztalatra épül ➤ A fejlesztendő részképességeknek megfelelő olyan játékos tevékenységet kínálunk fel a hét minden napján, amelyek folyamatosan egymásra épülve, a fokozatosság elvét szemelőt tartva, fejlesztik a gyermekek egyéni képességeit
Pitypang Tagóvoda	<p>Tevékenységközpontú Programunkat valóságos tevékenységek megteremtésével, a játék elsődlegességének, a szükséges élmények, tapasztalatok biztosításával valósítjuk meg.</p> <p><u>Mottónk:</u> „Tevékenyen, szeretetben”</p> <p><u>Hangsúlyos:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Az egészséges életmódra nevelés, a természetet óvó, védő, sokoldalú mozgástapasztalatokat szerző gyermekek nevelése ➤ A társadalomba való beilleszkedés képességének megalapozása – együttműködési, érintkezési képességek fejlesztése. ➤ Érzelmi, erkölcsi nevelés ➤ Az esélykülönbségek csökkentése, megszüntetése, tehetséggondozás <p>A családokkal való szoros együttműködés</p>
Szivárvány Tagóvoda	<p><u>A családdal való együttműködés tartalmi gazdagítása,</u> a családi háttér érzelmi erősítésével.</p> <p><u>Integráció elősegítése,</u> SNI, BTM, HHH gyermekek befogadása fejlesztése.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése a családok számára pozitív

	<p>mintát nyújtva.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A személyiség differenciált fejlesztése. ➤ A családdal való együttnevelésben az érzelmi kötődés erősítése a gyermek – szülő, a család – óvoda között. ➤ Az érzelem és szocializáció differenciált fejlesztése.
Vadvirág Tagóvoda	<p>Óvodai nevelésünk középpontjában a különböző egyéni adottságokkal, változatos szociokulturális háttérrel rendelkező gyermekek differenciált fejlesztése áll.</p> <p>Pedagógiai programunk mottója: "Tanuljunk meg harmóniában élni a természettel"</p> <p><u>Alappillérei:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ környezeti nevelés ➤ egészséges életmódra nevelés ➤ érzelmi, erkölcsi nevelés ➤ hagyományápolás ➤ esélyegyenlőség biztosítása

2.2. Gyermekkép

Óvodáinkban a nevelés középpontjába a gyermeket és a pedagógust állítjuk, felvállalva a 2,5-3-8 éves gyermek fejlődésének támogatását és személyiségének fejlesztését. A gyermekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumhoz és szociális lényhez, az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelítünk.

A tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség fejlesztését, a képesség kibontakoztató felkészítést, az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, érszelmi, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére támaszkodva.

Mindezek alapján gyermekképünk:

- derűs, boldog, vidám,
- nyitott, tudásvágygal rendelkező,
- érdeklődő, ismeretek befogadására képes,
- kreatív,
- jól kommunikáló,
- edzett, egészséges,
- társakat kereső, együttműködő, segítőkész,
- önálló, kitartó,
- a különbözőségeket elfogadó, azokkal természetes módon együtt élő,
- korának megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játészó- és csoporttárs,
- szűkebb, tágabb környezetét saját életkorának megfelelően ismerő, abban biztonságosan eligazodó, szülőföldjéhez kötődő,
- önfegyelmel, önállósággal rendelkező gyermek.

2.3. Óvodakép

Minden óvodában a környezet igényeihez és lehetőségeihez igazodva a gyermek differenciált személyiségfejlesztését és a családi nevelés kiegészítését vállaljuk fel, gyermekközpontú, befogadó közegben, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes légkörben részesüljön, s a meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Olyan óvodát szeretnénk:

- Ahol elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Amely sok irányban nyitott, derűs, meghitt, barátságos légkört biztosít a gyermekek, pedagógusok és a szülők számára egyaránt, és amelyben a gyermek biztonságérzete, jó közérzete természetes módon alakul.
- Ahol a sajátos nevelési igényű (SNI), a beilleszkedési, tanulási és magatartászavaros (BTM), a hátrányos helyzetű (HH) és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) és tehetségígéretes gyermekekkel való együttélés a gyermekek, a dolgozók, és a szülők számára elfogadott, a gyermekek számára biztosított az egyenlő hozzáférés elve.
- Amelyben olyan a nevelési környezet, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt. A befogadó nevelési rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása.
- Ahol a gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek elfogadása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése jelen van. Ahol az óvodapedagógusokban él a hit a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire biztosított komoly figyelem. A nem könnyen érthető jelzések értelmezése, a mögöttük lévő szükségletek feltárása. A ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett gyermeki segélykérés figyelmen kívül hagyásának megelőzése, fokozottan megosztott figyelemmel történik.
- Ahol tisztaság, rend, esztétikus környezet a jellemző.
- Amelyben a gyermek testi-lelki szükséglete életkorának és fejlettségének megfelelő szinten kielégül, amelynek hatására a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Ahol a gyermeket körülvevő felnőtt magatartásában kifejezésre jut a szeretet, az elfogadás, a támogatás, a megerősítés, a bizalom.
- Amelyben a tevékenységek árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára az önmegvalósítás, önérvényesítés, önértékelés lehetőségét, ezek fejlődését, elsősorban a mással nem helyettesíthető játék keretein belül.

2.4. Pedagóguskép

A nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.

Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára, éppen ezért a

pedagógusi tevékenységek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez

A pedagógus, mint modell legyen:

- hiteles,
- megjelenésében igényes,
- nyugalmat, elfogadást, megértést, szeretet, derűt árasztó,
- a gyermeki különbözőséget tiszteletben tartó, toleráns,
- az eltérő képességeket felismerő, szükség szerint segítő, támogató,
- személyes, érzelmi kötődések kialakulásának alakítója.

Egész napi tevékenysége során juttassa kifejezésre:

- a gyermekekkel kapcsolatos együttérzését, szeretetét, játékosságra való nyitottságát, akaratát, a „játszani tudás” képességét,
- a gyermekek iránti bizalmat, bátorítást, és támogató következetes magatartását,
- egészséges optimizmusát, pozitív beállítódását, sikerorientáltságát,
- pedagógiai, pszichológiai ismeretekben, gyakorlati jártasságokon alapuló szakértelmét, kompetenciáit,
- a gyermek, változó testi-lelki-mentális szükségleteinek kielégítését,
- igényét önmaga megismerésére, személyiségének fejlesztésére,
- a rábízott gyermekek fejlődése – fejlesztést elősegítő értékek, eszmék, normák közvetítését,
- jó szervező – és figyelemmegosztó képességét,
- a pedagógusok módszertani kultúrájának megerősítését, folyamatos önképzéssel, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos új szakmai ismeretek elsajátítására, a differenciálás, kooperatív technikák alkalmazásával
- képességét, a különböző szociokulturális háttérrel és fejlettségi szinttel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, differenciált fejlesztésére,
- a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartását, az egyenlő hozzáférés biztosítását.

2.5. Pedagógiai alapelveink

- Biztosítjuk a gyermek sokoldalú fejlődését az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Tiszteljük, elfogadjuk, szeretjük és megbecsüljük a gyermeket, a különbözőségeket toleráljuk.
- A szabad játékot a tevékenységek sorában elsődleges, kiemelt, semmi mással nem helyettesíthető alaptevékenységnek tekintjük, mivel itt figyelhetők meg legjobban a gyermeki személyiség sajátosságai és fejleszthetők leghatékonyabban a különböző kompetenciák.
- A játéktevékenység, a gyermek egyéni érdeklődése, a tapasztalatszerzés biztosítása segíti elő az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítését, ezért kiemelt alapelvünk a folyamatos és rendszeres megfigyelésen, közvetlen tapasztalatokon, tevékenységeken alapuló ismeretszerzés.
- Az óvoda és a család együttműködését nevelő munkánk alappilléreinek tekintjük, melyben a pedagógus nevelői mintaadó magatartásával igyekszik hatni a családi nevelésre, épít a családok nevelési értékeire, azt megtartva, továbbfejlesztve.
- Törekszünk a derűs, bizalomteljes légkör megteremtésére, amely erősíti a gyermek biztonságérzetét, önbizalmának pozitív alakulását.
- Fontosnak tartjuk az óvodás gyermeknek megfelelő környezet kialakítását, mely lehetővé teszi méreteiben, funkcióiban a megfelelő személyiségfejlesztést.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek időbeni kiszűrésére, speciális fejlesztésükhöz a rendelkezésre álló pedagógiai, pszichológiai szakszolgáltatások igénybe vétele, illetve a tehetségigérek szakszerű fejlesztése.
- A nemzetiségi nevelésben részesülő gyermekek önazonosságának megőrzéséhez, hagyományainak ápolásához szükséges feltételek, és a hazájukat elhagyni kényszerülő (migráns) családok gyermekeinek társadalmi integritásának biztosítása.
- A képesség-kibontakoztató felkészítés alkalmazása, különös tekintettel a tehetséggondozásra, a beilleszkedési, magatartási zavar leküzdésére, a szociális hátrányok enyhítésére.
- A halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált fejlesztése, az Óvodai Integrációs Program alapján történő felzárkóztatása.
- A Kompetencia alapú óvodai programcsomag megismertetése, terjesztése.

3. Az óvodai nevelés feladatai

3.1. Egészséges életmód kialakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

Óvodáinkban az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőséggel bír.

Olyan szemléletet kívánunk kialakítani, amely által gyermekeink, a családok, az óvodai dolgozó közösségek tagjai fontos emberi értéknek tekintik az egészség megőrzését, az egészséges életmód kialakítását.

Célunk:

A gyermek egészségvédelme, egészséges életvitelének megalapozása, testi fejlődésének elősegítése, mozgásigényének kielégítése. Az egészséges életmód szokásrendszerének kialakításával és gyakorlásával az egészséges életvitel belső igényének, a személyiség testi-lelki harmóniájának biztosítása, figyelembe véve a gyermek egyéni szükségleteit.

Feladatunk:

- a gyermek személyes belső környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme,
- mozgásigényének kielégítése, edzettségének biztosítása,
- balesetmentes, biztonságos, egészséges környezet kialakítása,
- járványos megbetegedések megelőzése, terjedésének megakadályozása fokozott higiénés tevékenység útján,
- betegség után orvosi igazolás kérése, csak egészséges gyermek fogadása,
- baleset esetén azonnali ellátásról való gondoskodás, a szülő értesítése, s baleseti jegyzőkönyv felvétele,
- a speciális betegségben szenvedő gyermek fokozott figyelemmel kísérése, gondozása, speciális segítségnyújtás megszerzése, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, (Hungast Vital Kft és a szülők segítségével);
- a gyermek óvodában töltött idejének tudatos, az élettani szükségleteik figyelembe vételével való tervezése, szervezése, a helyes életritmus kialakításával (napirend, heti rend),
- a családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásaik befolyásolása prevenció, példamutatás segítségével,
- - megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve
- speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása,
- A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatrendszer kidolgozása, alkalmazása, amelyek különösen:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapi testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek,
- a bántalmazás és óvodai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés,
- a személyi higiéne területére terjednek, további feladatot jelentenek.

A nevelés tartalma:

- A gyermekek felvételét követően időpontot egyeztetünk a szülőkkel, hogy az óvodába kerülő gyermekkel családi környezetben-, **családlátogatás** során is megismerkedjünk. Szabad légkörű beszélgetés során elkészítjük az **anamnézis lapot**, tájékozódunk a gyermek szociokulturális háttéréről, nevelési szokásokról, a gyermek, szülő egyedi igényeiről.
- Az óvoda életével való megismerkedésbe bevonjuk a szülőket. Az anyás beszoktatás módszerét alkalmazzuk. Az óvodával való ismerkedés időszakát a gyermek igényeihez igazítjuk, hogy fokozatosan alakuljon ki a gyermekekben az óvoda megkedvelése, az óvodapedagógusok felé megnyilvánuló bizalom, a csoporttársak megismerése. Ez az időszak gyermekeként eltérő időt vesz igénybe. Az egyéni igényeket, otthonról hozott szokásokat figyelemmel kísérjük, megértő elfogadó magatartásunkkal segítjük – a közösséghez történő alkalmazkodás keretein belül.
- Az óvodába lépés után folyamatos megfigyelésekkel, mérésekkel tárjuk fel az egyéni sajátosságokat. Igyekszünk a lehető legalaposabban megismerni a gyermekeket
- A nevelést egyénre szabottan tervezzük, valósítjuk meg, és értékeljük. Ennek tervezési és értékelési helye a gyermek személyiségfejlődési naplója.

Gondozás

- A gondozásnak az egészséges életmód kialakulásának folyamatában alapvető szerepe van. Folyamatosan alakítjuk a gyermek gondozottságával összefüggő higiénés szokásokat, az egészséges életmód iránti igényt.
- A gondozási teendők ellátása a gyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.
- A gondozási feladatok a gyermek – felnőtt pozitív érzelmi kapcsolatában, állandó értékrend közvetítésével eredményes, amelyben a felnőtt követendő mintaként szolgál, és türelmes hozzáállással, segítő szándékkal közvetíti a gondozás során elsajátítható szokás- és viselkedésformákat, figyelembe véve a gyermekek eltérő egyéni helyzetét, szükségletét, életkori sajátosságait, otthoni szokásait.
- A gondozás során a gyermekek megszabadulnak a frusztráló érzésektől (pl. éhség, szomjúság, fázás, izzadás, fájdalom stb.).
- Az óvodai élet minden mozzanatában az óvodába érkezéstől, játékban, étkezésnél, mosdóhasználat során, séta alkalmával, udvaron, pihenés alatt, stb. – mérlegeljük, hogy a gyermek egészsége, testi épsége mennyire védett, és az adott helyzetben, mi, és milyen mértékben szolgálja a testi – lelki, szociális egészséget.
- Mindezt a nevelési terv készítésénél figyelemmel kísérjük.

- Egészségvédő tervünk kiterjed a gyermekek gondozására is, amelyet a csoportnaplóban a csoport közösségére vonatkoztatva készítünk el.
- A reggeli érkezéskor megfigyeljük a gyermekek küllemét, ruházatát, személyi tisztaságát, pihenségi állapotát, hangulatát, betegségekre utaló tüneteit.
- Napközben különös figyelmet fordítunk az önkiszolgálás folyamatára, önellátás fejlettségére. Ezért biztosítjuk a gyermekek számára a saját, jellel ellátott használati eszközöket, amelyek megfelelő méretűek és szükség szerint elérhetőek (pl. törölköző, zsebkendő, fésű, fogkefe, fogmosó pohár, egyéni tornafelszerelés, saját váltócipő, váltó ruha).
- Az óvodába lépés pillanatától támogatjuk az önálló testápolás, öltözködés, étkezés megvalósulását, amelyhez differenciált segítséget nyújtunk. Az önkiszolgálás, önellátás fejlődéséhez szeretetteljes szóbeli segítséget, közös gyakorlási lehetőséget kínálunk egészen addig, amíg azok helyes sorrendjének elsajátítása biztos szokásokká nem érnek.
- A legapróbb sikereket is elismerjük, a próbálkozásokat folyamatosan ösztönözzük.

Testápolás

- A gyermekek egészségének védelme, a személyes higiénés igények formálásának legfontosabb összetevője a testápolás: a rendszeres, szükség szerinti tisztálkodás, a test, a ruházat gondozása.
- A tisztaságigény kialakításában a gyermekek aktívan vesznek részt, amelyet a felnőttek következetes módon, azonos elvárások mentén gyakoroltatnak differenciált, igény szerinti segítségadással mindaddig, amíg készség szintjén el nem sajátítják a gyermekek. Arra szoktatjuk őket, hogy szükségleteiket azonnal jelezzék.
- A helyes testápolási szokások elsajátítása során a gyermekeket hozzászoktatjuk ahhoz, hogyha a kezük maszatos, piszkos lesz, tisztítsák le a kezüket, illetve mosdóhasználat után minden alkalommal mossanak kezet. A fogmosáshoz használt eszközöket tisztán tegyék a helyére.
- Megismertetjük gyermekeinket a zsebkendőhasználat helyes technikájával, a tiszta, és az elhasznált zsebkendő állandó helyével.

Öltözködés

- Az öltözködés egyrészt az időjárás változásai ellen való védekezést, másrészt a gyermek ízlésvilágának formálását, esztétikai igényességének fejlesztését is szolgálja, amelyhez mintaként szolgál az óvodapedagógus, és a dajka személyes példája, megjelenése.
- A gyermekek önállóságának fejlődését elősegítjük az öltözés helyes sorrendjének megismertetésével, az öltözés technikájának gyakoroltatásával. Figyelembe vesszük egyéni szükségleteiket, öltözködési tempójukat.
- Az öltözőben minden gyermek számára biztosított a polc, vagy szekrény, ahová a szülők elhelyezhetik gyermekeik váltóruháját, váltócipőjét, ahol a gyermekek az önállósodás fokának, a hőmérsékletnek megfelelően öltözhet, vetkőzhet – differenciált segítségnyújtás mellett.
- A helyes öltözködési szokások kialakítása során ráirányítjuk a figyelmet a kényelmes, szellős, réteges öltözködés előnyeire, amely megóv a sérüléstől, túlmelegedéstől, egyúttal esztétikus, és megfelelő komfortérzetet biztosít.

- A szülők figyelmét ráirányítjuk a megfelelő lábbeli használatára is, amely kényelmes, a sarokrészt kellően alátámasztó, hajlékony talpú, jól szellőző. Ez szolgálja leginkább a gyermek járásbiztonságát, kényelmét.

Étkezés

- Az egészséges életmód alakítása megkívánja, hogy a gyermekek minőségében mennyiségében, energiatartalomban, változatos étkeztetésben részesüljenek. Óvodánk napi háromszori étkezést biztosít minden gyermek számára, lehetővé téve az egyéni igényeknek való megfelelést (liszt, tojás, cukorérzékenység, stb)
- Ügyelünk arra, hogy az étkezések között legalább 2,5-3 óra teljen el.
- Tiszteletben tartjuk a gyermekek táplálkozási szokásaiban való eltéréseket, valljuk, hogy a kisétkű gyermek nem étvágytalan! Éppen ezért nem kényszerítjük az egyes ételek elfogyasztását, viszont tapintatosan ösztönözzük az új ízek megismerésére, kóstolására.
- Az étrendet minden szülő számára elérhetővé tesszük, hogy az otthoni étkezésekkel még komplexebbé tehessek gyermekeik táplálását.
- Törekszünk arra, hogy zöldség, gyümölcsnapok beiktatásával minél inkább formáljuk a szülők szemléletét, hangsúlyozzuk a rágás fontosságát. A közösen készített gyümölcs, és salátatálak fokozzák a vitaminbevitelt, gazdagítják az étkezési íz világot.
- Az étkezések alkalmával is igyekszünk az önkiszolgálási folyamatot erősíteni, miközben megismerkednek gyermekeink az esztétikus terítési technikával, az ételszedés módjával, a helyes szalvétahasználattal, a kulturált étkezési szokásokkal, az ételek nevével.
- Az étkezési folyamat technikai elsajátításához eltérő mértékben nyújtunk segítséget gyermekeinknek. Megismerkednek a helyes kanál, villa, kés fogásával, használatával.
- Óvodáinkban lehetőség adódik a naposi munkával való megismerkedésre, amely erősíti a társak iránti felelősségérzetet.
- Étkezések alkalmával is biztosítjuk a nyugodt feltételeket: a megfelelő helyet, időt, az asztalnál történő csendes beszélgetéseket.

Mozgás

- Az egészségmegőrzés szokásainak alakításában a mozgás jelentős szerepet tölt be. Óvodai életünk a mozgások árnyalt rendszerét kínálja gyermekeink számára annak érdekében, hogy kedvező hatások érjék a gyermeki szervezet működését.
- A mozgáshoz kapcsolódó tárgyi és személyi feltételrendszer, a gondozási teendők elősegítik a kívánatos higiénés szokások elsajátítását, rögzítését.
- Alapvető feladatunknak tekintjük, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak a gyerekek, minél több időt töltsenek a szabadban. Napirendünkben hangsúlyos szerepet kap a szabadban való tartózkodás. A mindennapi szabad mozgásokhoz biztosítjuk a megfelelő mozgásfejlesztő szabadtéri játékokat, speciális, mozgásfejlesztő eszközöket, játékokat.
- A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel alakítására szoktatjuk, és követendő mintát nyújtunk a szülőknek is.
- Óvodáinkban gyakorlat, hogy a szülőkkel közös sportnapokat szervezünk.
- Séták, kirándulások alkalmait is felhasználjuk a spontán mozgáslehetőségekhez.
- A mozgás témaköréhez tartozó további célok, feladatok a „Mozgás” fejezetnél találhatóak.

- Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a mozgástevékenységek során minden gyermek egyéni képessége, bátorsága szerint használja az eszközöket – megfelelő felügyelet mellett.
- A helyes testtartás elsajátítása érdekében tartásjavító lábtornát is szorgalmazunk, amely hozzájárul a lábstatikai rendellenességek megelőzéséhez, korrigálásához.
- A csoportszoba lehetőségeit is felhasználjuk az eltérő mozgásigény kielégítéséhez, az egyes mozgásformák gyakorlásához, amelyhez egyedi eszközkészlet áll rendelkezésre.

Környezeti tényezők, biztonság, esztétika

- Az egészséges életmód szokásrendszerének kialakítása előnyösen befolyásolja az egészséges életvitel belső igényeinek alakulását.
- A környezetalakításnál törekszünk arra, hogy a családi, izléses, biztonságos feltételek megteremtése mellett érvényesüljenek a higiénés elvárások (gyakori szellőztetés, portalanítás, fertőtlenítés).
- A gyermekbarát téralakításnál figyelembe vesszük, hogy bútoraink, eszközeink, felszerelésünk megfeleljenek a gyermekek testméretinek, biztonságosak legyenek, lehetővé tegyék a játék – és mozgásigény kielégítését.
- Belső tereink (csoportszobák, öltözők) kialakításánál az egyszerűség, a célszerűség, esztétika vezérel. Otthonossá varázslását az óvodapedagógusok, dajkák igyekeznek egyedivé tenni.
- A gyermekek által használt eszközöket, játékszereket nyitott polcokon, jól látható, és elérhető helyeken tároljuk, állandó helyet biztosítva.
- Állandó, és mobil játszóhelyek, kuckók várják a gyermekeket az elmélyült, tartalmas játéktevékenységekhez.
- Törekedünk arra, hogy tevékenységre motiváló eszközkészlet, egyéni ötleteket megvalósító feltételrendszer álljon rendelkezésre.
- Óvodáink udvarain a szabad mozgás lehetőségét többnyire a természetes anyagokból készült mozgásfejlesztő játékokkal biztosítjuk, amelyek változatos feltételeket kínál a gyermeki mozgásvágy kielésére.
- Esztétikumát virágosítással, parkosítással emeljük, amelybe bevonjuk a gyermekeket, szülőket.
- Gyermekeink udvari tevékenységeinél is ügyelünk a biztonságra.
- Az óvodáskorú gyermeknek — életkori sajátosságai miatt — még nincs veszélyérzete. Mindannyiunk feladatát képezi, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék, továbbá ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.
- A balesetek elkerülése érdekében dolgozóink is az előírásoknak megfelelő ruhát, lábbelít viselnek, alkalmazzák a munkabiztonsági előírásokat. Igényes megjelenésükkel, viselkedésükkel követendő mintát nyújtanak a gyermekek, szülők számára egyaránt.

Pihenés, alvás

- Lényeges odafigyelnünk arra, hogy kielégítő pihenésben legyen része minden gyermeknek, hiszen az alvás a testi- lelki regenerálódás, az életenergia, a vitalitás egyik legfontosabb forrása.

- A gyermeki igényeket figyelembe véve teremtjük meg a nyugodt pihenés feltételeit, amelyet a biztonságos, szeretetteljes légkörben a megfelelő hely, a pihenést, relaxálást segítő megnyugtató mese, halk zene, óvodapedagógusi megnyugtató szó, esetleg az álomba ringatás segít.
- Azoknak a gyermekeknek is felkínáljuk a pihenés lehetőségét, akiknek alvásiigénye kevesebb. Ha már nem kívánnak a pihenés lehetőségével élni, számukra – másokat nem zavaró – csendes tevékenységeket, egyéni fejlesztést tervezünk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ a gyermek szokásává válik a rendszeres gondos tisztálkodás, önállóan, helyesen mos kezét, fogat, a fogápoló szereket rendben tartja, önállóan használja a WC-t,
- ◆ önállóan, szükség szerint használja a papír zsebkendőt,
- ◆ megfelelő sorrendben, önállóan öltözik, vetkőzik,
- ◆ ruháit gondosan összehajtja, szekrényében rendet tart,
- ◆ esztétikusan terít, higiénikusan étkezik,
- ◆ kulturáltan étkezik, evés közben halkán beszélget,
- ◆ készség szintjén használja az evőeszközöket, önállóan dönti el, hogy mennyi ételt szedjen tányérjába.

3.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Óvodás korban, a magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek. Átszövik a gyermek életét, és sajátos motivációként alakítják viselkedését. A magasabb rendű érzelmek a gyermek tapasztalatai során alakulnak ki, ezért fejlődésében meghatározó a családban a szülők szerepe, az óvodában az óvodapedagógusok és a dajka nénik mintaadó magatartása, viselkedése.

Célunk:

Érzelem gazdag, jól szocializált, önfeledt, a természetben és a társadalmi környezetben jól eligazodó, kiegyensúlyozott, társas kapcsolataiban stabil, megfelelő toleranciával, empátiával rendelkező gyermek nevelése.

Feladatunk:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör biztosítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- A gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak kialakítása, az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása.
- Olyan óvodai légkör kialakítása, melyben a gyermek én tudata, önértékelése, önkiteljesedése a társas kapcsolatokban fejlődik.
- Olyan közösségi szokások, szabályok biztosítása, csoport és óvodai szinten, amelyek igazodnak a gyermek életkorához, fejlettségéhez, amelyek gyakorlása által kialakulnak

azok a magatartási szokások, amik lehetővé teszik az együttélést, a társas kapcsolatok fejlődését, biztosítják a közös élményeket és ez által hatnak szociális érzékenységek fejlődésére. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

- A mindennapi mese biztosítása, amelynek hatása erősíti az összetartozás érzését, az együttléti önfeledt örömet, egyben erkölcsi értékeket közvetít a gyermek számára, amelyet alátámaszt a pedagógus mintája.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlesztése.
- A nehezen szocializálódó, lelassult fejlődésű, hátrányos helyzetű gyermek differenciált képesség és készség fejlesztése, érzelmi, akaratú életének alakítása, mindezek kiemelt kezelése, szükség szerint a hatékony együttműködés kialakítása az ágazati jogszabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- Befogadó attitűd kialakítása, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára. A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.
- A gyermek családi hátterének, „előéletének” feltérképezése, aktuális állapotának, neveltségi szintjének megállapítása, amely magába foglalja a személyiségre vonatkozó egyedi jellemzőket, különleges bánásmódot, fejlesztést igénylő problémákat is.
- Kiemelt hangsúly fordítása óvodai ünnepeinkre, mint az érzelmi nevelés fontos eszközeire, ahol a készülődésben, az ünnepre való ráhangolódásban, a közös tevékenységben az óvoda gyermekei, dolgozói mellett a szülők is aktív részt vállalnak.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.
- A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés. A környezettudatos magatartás megalapozása az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével. A környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése, az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel. A szülőföldhöz való pozitív kötődés megalapozása.
- Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához

szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.

A nevelés tartalma:

- Az óvodai élet megkezdése előtt is igyekszünk lehetőséget biztosítani az óvoda megismerésére. Beiratkozáskor, a nyári időszak alatt is szívesen látjuk leendő ovisainkat, ismerkedő játékokat szervezve.
- Minden gyermeket meglátogatunk – előzetes bejelentkezés után – az otthonában, hogy megismerjük szokásait, megismerkedjen az óvodapedagógusokkal, megmutassa kedvenc játékát. Családi körben tudunk beszélgetni a szülők nevelési koncepciójáról, az óvoda által kínált lehetőségekről, az óvodakezdésről, hogyan kezdődjön az óvodai élet megismerése.
- Összevont szülői értekezleten is lehetőséget kínálunk az óvoda megismerésére, a helyi programunk specialitásainak bemutatására, házi rendünk megismerésére. Ezen az alkalmon a csoportok megtekintésével, az óvodapedagógusokkal történő beszélgetések során mód nyílik arra, hogy megmutassuk, a közösségi keretek mit kínálnak a gyermekek számára.
- Támogatjuk a fokozatos, szülőkkel közösen történő óvodakezdést, amely előnyösen segíti a szülőről való leválási folyamatot, érzelmi biztonságot nyújt a gyermeknek az, hogy kezdetben kis ideig van távol a szülőktől. Az idő kiterjesztésével együtt a gyermekek fokozatosan megismerik az óvodai életet, a szabad játék önfelelt élményét, barátokat szereznek, szinte zökkenőmentesen történik az óvodai szokások elfogadása.
- Felhasználjuk a vegyes életkorú csoportszervezés előnyeit: a testvérek, rokonok érzelmileg sokat segítenek a beilleszkedésben, biztonságot nyújtanak, a nagyobb csoporttársak segítenek a beilleszkedésben, támogatják a kicsiket.
- Az óvodapedagógusok az első perctől kezdve nagy figyelmet fordítanak a beilleszkedés segítésére, az érzelmek kezelésére. Személyes kapcsolat alakításával megértő, odaforduló módon, megnyugtató dalokkal, versekkel, ölbeli játékokkal terelik a gyermekek figyelmét a játék, a sokféle tevékenységi lehetőség felfedezése felé.
- Mivel óvodai életünket a családi, meghitt légkör jellemzi, minden gyermek esetében az érzelmeken alapuló kapcsolat kialakítására törekszünk. Megismerni, elfogadni, tapintattal segíteni a bizalom alakulása érdekében, szeretettel ösztönözni a felfedezést, megismerést, a fejlődés érdekében.
- A csoportok hagyományai tovább mélyítik a gyermekek összetartozás érzését (pl. születésnapok, anyák napja, kirándulások).
- Bensőséges hangulatban zajló óvodai ünnepeinket is az érzelmi telítettség jellemzi, amelyet a fokozott várakozás, készülődés előz meg (pl. Mikulás, advent, karácsony, farsang), amelyeknek aktív résztvevői a családok. Ezek a rendezvények az óvodához tartozás érzetét erősítik.
- Hisszük, és valljuk, hogy eredményes pedagógiai munkánk alapja a feltétel nélküli szeretet, az elfogadás, amelyhez a megértés, a kérdezés, az átérzés módszereit alkalmazzuk.
- Minden gyermekben megkeressük azokat a pozitív vonásokat, egyéni jellemzőket, amelyek kiindulópontként szolgálnak a bizalom kialakításának, az együttműködésnek, utat mutat a továbblépéshez.
- A közösségi élet megkívánja, hogy szokásokat, szabályokat alakítsunk ki a gyermekekben. Ehhez az óvodapedagógusok egységes nevelési módszereket alkalmaznak, tiltás helyett a

megbeszélés, a választás lehetőségét kínálják, törekedve arra, hogy az elvárásoknak a gyermekek meg tudjanak felelni, így energiájuk nem lesz leszorítva, elfojtva, hanem más irányba terelődik.

- A közös tevékenységek az együtt átélt élmények előnyösen befolyásolják a felnőttek – gyermekek; gyermekek- gyermekek közötti társas kapcsolatokat, segítik a barátválasztást, a másik elfogadását, az egymáshoz való alkalmazkodás alakulását.
- Minden tevékenységre kellő időt szánva nyugalmat teremtünk, ahol kellő képen fejlődik a kitartás, az önuralom, a tolerancia, az önmegvalósítás.
- Kiemelt figyelemmel kísérjük az esetleges problémás helyzeteket. Meghallgatjuk a gyermekek véleményét, megkeressük az előre mutató megoldásokat, így alakítva a gyermekekben formálódó felelősségérzetet.
- Nevelésünk során a humort is alkalmazzuk, hiszen kiválóan oldja a feszültséget, vidámmá varázsolja a szituációkat.
- Odafigyelünk a társas kapcsolatok alakulására, a gyermekek közösségi életének, szokásainak, nyelvi fejlettségüknek formálására, ezért az óvodapedagógusok év elején helyzetelemzést készítenek, ami kiindulópontot jelent a csoportéletben. Az év elején, és év közben elvégzett szociometriai vizsgálat a társas kapcsolatok alakulását mutatja meg, amely, mint mérési mutató, a csoportnaplók lényeges eleme.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- ◆ kötődik szülőföldjéhez, lakóhelyéhez, óvodájához, társaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez, megbecsüli környezetét
- ◆ igényévé válik a helyes viselkedés, a szabályok betartása, amelyre a többi gyermeket is figyelmezteti,
- ◆ képes figyelmesen meghallgatni másokat,
- ◆ segít társainak és a felnőtteknek, kialakul az együttműködés képessége,
- ◆ konfliktushelyzetben igyekszik megegyezni, megoldást keresni
- ◆ érdeklődik csoporttársai iránt,
- ◆ igényévé válik a közös tevékenységekben való részvétel,
- ◆ az alapvető udvariassági formákat betartja,
- ◆ elfogadja, és tolerálja a különbözőséget.

Ünnepek, ünnepélyek

A mindennapok örömteli történései mellett az **ünnepnapok jelentenek különleges örömforrást** a gyermek számára, elősegítik a hazához, tájhoz, környezethez, kultúrához való kötődést, az értékek megbecsülését, a hagyományok ápolására nevelve.

Óvodáinkban, a Pedagógiai programban megfogalmazottak alapján, a szűkebb környezeti hagyományoknak megfelelően szervezzük az ünnepeket, jeles napokat.

Az ünnepek, ünnepélyek, jeles napok szervezésének alapelvei:

- Az ünnep jelentsen élményt a gyermek számára, amikor más cselekszenek, mint a hétköznapiakban.
- Az ünneplés mellett nyerjen kiemelt hangsúlyt a ráhangolás és levezetés is, érvényesüljön a folyamatjelleg, ennek szellemében, cselekvéses formában vegyenek részt a gyermekek.
- Tartalmában a műsorok, előadások, rendezvények igényesek, jól szervezettek, a gyermekek számára érthetőek, élvezhetőek legyenek.
- A külső formák is járuljanak hozzá az ünnep hangulatának emeléséhez: megfelelő öltözet, díszítések, színek, fények, hangok és illatok.
- Teremtsük meg a csoportformáló, összetartó erőt kialakító közös örömet, meghittséget, a közös rítusok adta biztonságos élményt, amelyek azonban ne váljanak kényszerűvé, ne üresedjenek ki, ne merevedjenek meg.
- Lehetőségekhez mérten hívjuk meg a családokat a kapcsolat mélyítése, illetve az ízlésformálás, családi hagyományok szélesítése céljából.
- A hagyományos ünnepek mellett a „zöld” jeles napokat is megünnepeljük, hagyományait megteremtjük.
- Szülőktől ezen alkalmakra pénzt, – a családokat megterhelő kiadásokat – hozzájárulást nem kérünk.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.3.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv használata, fejlesztése szerves része az óvodai élet minden pillanatának, a nevelés egész rendszerének.

A szocializáció folyamatában is a gyermek érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze. A beszéd által erősödik biztonságérzete, tájékozottsága.

A helyes, szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi élmények befogadására.

A nyelvi, kommunikációs fejlesztést legnagyobb mértékben a környezet beszédkultúrája befolyásolja.

Célunk:

- A gyermek beszédképességének fejlesztése, gondozása, anyanyelvünk sajátosságainak, és szabályainak megismerése, elsajátítása. Oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben természetes közlési vágya, kapcsolatteremtő beszédképessége fejlődik és fejleszthető. A beszéd és a gondolkodás összhangjának megteremtése, a metakommunikációs eszközrendszer felhasználásával.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.

Feladatunk:

- példamutatás az óvoda minden dolgozója részéről a kulturált, helyes, értelmes kommunikáció gyakorlásához,
- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel, beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör kialakításával,
- olyan helyzetek megteremtése, ahol a gyermek bátran megnyilvánul, beszél élményeiről,
- a beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése,
- a szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása, folyamatos bővítése, igényes irodalmi anyag kiválasztásával, anyanyelvi játékokkal, dráma- és bábjátékokkal,
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőképesség kialakítása,
- nyelvi készség (társalgási, kontextusos, elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése. Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával,
- együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén,
- a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása,
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában,
- lehetőség biztosítása a folyamatos beszéd gyakorlására,

- a gyermek beszédtürelmének, a meghallgatás képességének kialakítása,
- beszédmegértés, beszédtechnika fejlesztése,
- a gyermek ösztönzése, hogy bátran kérdezzen, és kérdései minden körülmények közötti megválaszolásra találjanak,
- a beszédhibák kiszűréséhez, javításához logopédus segítségének kérése,
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A nevelés tartalma:

- Az anyanyelvi nevelés az kiemelt figyelmet igénylő területe óvodáinknak, így több formában biztosítjuk ennek gyakorlási lehetőségét.
- Átszővi az óvodai élet minden mozzanatát, szerves része az egész nevelési folyamatnak, ezért fontos, hogy a nap minden pillanatában mintaadó beszélő közeg vegye körül a gyermeket, amely követendő számára, és fokozza a közlési kedvet.
- A spontán kommunikációs helyzeteket felhasználjuk a beszédállapot felméréséhez: milyen a gyermek beszédhallása, beszédértése, nyelvi fejlettsége, szókincse, közlési kedve, a beszéd tartalma, mondszerkesztése, beszédtechnikája, hiszen ez jelent kiinduló alapot a nyelvi készségek formálásához.
- Törekszünk arra, hogy a gyermekekben megfogalmazódó kérdések válaszokra találjanak.
- Felszabadult, nyugodt légkörben különböző játékos beszédhelyzeteket teremtünk, beszélgető köröket szervezünk, amelyekben gazdagíthatjuk életkoruknak, és fejlettségüknek megfelelően a verbális, és nem verbális képességeket, érdeklődve hallgatjuk kérdéseit, véleményét, és reagálunk gondolataira.
- Beszédhelyzetek teremtésével fokozzuk a beszélő kedvet, a beszédtapasztalatok szerzését, az egyéni kreativitást (bemutatkozás, köszönés, megszólítási formák, mese befejezése, saját mese, történet kitalálása, egyéni érdeklődési területtel összefüggő szókincs gazdagítása, stb.)
- Logopédus által végzett szűrővizsgálat segíti a beszédhibák kiszűrését, a szakszerű nyelvi fejlesztést.
- Óvodapedagógus által irányított speciális játékokkal segítjük a beszédtechnika, és a nyelvi kifejezőkészség fejlődését (hangutánzók, ajakgyakorlatok, nyelvtorna, beszédtempó, hanglejtés, légzéstechnikai játékok, stb.).
- Figyelemfejlesztő játékokkal segítjük a hangzók differenciálását.
- Megismertetjük, és természetes élethelyzetekben gyakoroltatjuk gyermekeinkkel az alapvető illemszabályokat, amelyek megkönnyítik a beilleszkedést, biztonságot, és tartást ad fellépésüknek: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérés formák.
- Arra szoktatjuk gyermekeinket, hogy nézzenek arra, akivel éppen beszélnek

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ szívesen beszél, kommunikál,
- ◆ folyamatosan, érthetően, összefüggő mondatokban fejezi ki magát,
- ◆ beszédét metakommunikációs eszközökkel színesíti,
- ◆ használja a beszédhelyzeteknek megfelelő beszédfordulatokat,
- ◆ udvariassági kifejezéseket alkalmaz,

- ◆ megfelelő beszédfigyelemmel rendelkeznek,
- ◆ szókincsének gazdagsága lehetővé teszi gondolatainak érthető kifejezését,
- ◆ beszéde tagoltsága megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

3.3.2. Értelmi nevelés

A gyermek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot, s ez az érzelmi biztonság fejlődésének, értelmi fejlesztésének feltétele. Az érzelmi stabilitás, a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek a gyermeket cselekvésre készítik, tapasztalatot szerez, amit a felnőtt megerősít. A differenciált bánásmód hatására jut el a saját értelmi képességeinek, készségeinek legmagasabb szintjére.

Az értelmi fejlesztés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára épül, amely változatos tevékenységekben jut kifejezésre.

Kerete a játék, amely egyben eszköze a tanulásnak, és amelyben folyamatosan érvényre jut az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet sokoldalú megfigyeltetése, a tapasztalatok gyűjtése, ami meghatározó az ismeretek feldolgozásában az értelmi képességek differenciált fejlesztésében.

Az értelmi képességek fejlesztésének folyamata komplex módon átszövi a gyermek egész életét.

Célunk:

A kultúraátadás hatásrendszerében pedagógiai módszerek segítségével a gyermek spontán és tudatosan szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerezése oly módon, hogy fejlődjenek kognitív képességei.

Feladatunk:

- a gyermek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése ösztönző környezet biztosításával,
- aktív cselekedtetéssel, érzelmi hatásokkal eljuttatni a gyermeket a tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig,
- spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak, élményeinek rendezése, és értelmi képességeinek fejlesztése oly módon, hogy, érzékelése, észlelése, figyelme, emlékezete, logikus gondolkodása, alkotóképessége adottságaihoz viszonyítva differenciáltan fejlődjön,
- a gyermek értelmi képességeinek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése.

A nevelés tartalma:

- Az óvodai élet minden pillanata alkalmas arra, hogy új élmény, tapasztalat birtokába juttassuk a gyermeket.
- Olyan légkört, feltételrendszert biztosítunk, amely felfedezésre ösztönöz.
- Törekedünk arra, hogy a lehető legtöbb érzékszerv bevonásával szerezzenek tapasztalatot a környező világról.

- Az ismeretszerzési, megismerési folyamatban támaszkodunk a gyermek meglévő ismereteire, élményeire, tapasztalataira, ezt bővítjük a természeti, és társadalmi környezetből származó információkkal.
- Sikerélményekhez juttatjuk a gyermekeket, amely motiváló erőként fokozza a kíváncsiságot, mélyíti az érdeklődést, hatékonyan befolyásolja az emlékezeti bevést.
- A gyermek megismerési vágyára alapozva, egyéni, és közös cselekvési lehetőség biztosításával segítjük a felfedezés örömét, az egyes folyamatok megfigyelését, a kísérletezést, amely fejleszti a megfigyelőképességüket, logikus, problémamegoldó gondolkodás alakulását, növeli a figyelemkoncentrációt, erősíti a tanulásvágyat.
- Törekszünk arra, hogy tapasztalataikat szóban is megfogalmazzák, megerősítjük az ítéletalkotás, véleményalkotás, meghatározás képességének alakulását.
- Lehetőséget kínálunk a képzelet fejlesztésére különféle tevékenységek biztosításával (drámajátékok, zene-tánc, vizuális, irodalmi)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ nő a szándékos figyelem, emlékezet időtartama, terjedelme,
- ◆ problémákat felismer, és megold,
- ◆ megjelenik az elemi fogalmi gondolkodása,
- ◆ beszéde lesz gondolkodásának és önkifejezésének fő eszköze, életkorának, fejlettségének megfelelően fejezi ki magát,
- ◆ képes másokat meghallgatni, megérteni, a metakommunikációs rendszert érti és alkalmazza, kialakul beszédfejeleme,
- ◆ érzékelése kifinomultabbá, észlelése differenciáltabbá válik.

4. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

4.1. Játék

A **játékot** az óvodás gyermek legjellemzőbb megnyilvánulásának, az iskola előtti kor legfontosabb, **leginkább fejlesztő alaptevékenységének**, nevelési eszközének, módszerének, szervezeti keretének, formájának tekintjük. A gyermek egész napját a játéktevékenység szövi át és határozza meg, ebben zajlik tapasztalatainak, ismereteinek feldolgozása és az élményszerzés lehetősége. A játékban érvényesülnek azok az érzelmi hatások, amelyek a gyermeket a megismerés folyamatában érik és társas kapcsolatait is befolyásolják.

A játékban az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is, biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Fontos, hogy a feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival érje el.

Célunk:

- A gyermek elemi, pszichikai szükségleteinek kielégítése, kezdeményező, alkalmazkodó, kitartó, alkotó, másokat elfogadó, segítő, derűs, harmonikus, szeretetteljes személyiség nevelése.
- A szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.
- A szabad játék, a játék eszköz jellegének elsődlegességének biztosítása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.
- A gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Feladatunk:

- a gyermek szabad képzettársításának elősegítése,
- a játék örömeinek, érzelmegazdagságának biztosítása,
- a környezetben szerzett tapasztalatok újbóli átéléséhez a lehetőségek biztosítása,
- a játék értelmi képességekre gyakorolt hatásának biztosítása, hogy mindez jól mutakozzék az érzékszervek működésének pontosabbá válásában,
- a gyermek észlelésének, megfigyelő-képességének, önkéntes és szándékos figyelmének, emlékezetének, képzeletének, gondolkodásának, szellemi aktivitásának, beszédkészségének, problémaérzékenységének, helyzetfelismerő képességének, mozgáskészségének, térérzékelésének, nagy mozgásának, szenzomotoros kézügyességének fejlesztése,
- erkölcsi ítéletalkotásának, illembeli viselkedésének, udvariasságának formálása,
- szocializálódási folyamatának erősítése, a közös játék örömeinek felfedeztetésével, közös tevékenységek biztosítása a társas viszony, a közösségben betöltött szerep alakításához,

- erkölcsi, szociális érzelmek alakítása, fejlesztése: együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés érzésének kialakítása,
- kommunikációs kapcsolatteremtő készségének, fejlesztése,
- a játékrend, a fegyelem betartására való ösztönözés.
- tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkedv, a közlésvágy motiválása.
- érdeklődés, komoly figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársként nyelvi kifejezésminták adása.
- a gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszéd támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával. Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.

A játék tartalma:

- Óvodáinkban a játékot a gyermek életformájának tekintjük, amely legfőbb módszer, és eszköz a tevékenységek rendszerében.
- Megteremtjük azt a szükséges feltételrendszert, amely segíti a játék kibontakozását (megfelelő hely, idő, esztétikus, fejlesztő hatású eszközök, nyugodt, kreativitást fokozó légkör).
- A gyermek szabadon döntheti el, hogy önállóan, vagy társsal, társakkal szeretne játszani, szabadon választhat a játéklehetőségekből, eszközökből. Ebben igény szerint partnere az óvodapedagógus is.
- Ügyelünk arra, hogy a napirendben a leghangsúlyosabb szerepet a játéktevékenységek kapják: a szabad játék, és az óvodapedagógusok által szervezett játékos, ismeretszerző tevékenységek.
- A játék színterei: csoportszobák, udvar, tornaterem.
- A csoportszobákban állandó, és mobil játéktereket alakítunk ki a nyugodt tevékenységek, a helyes játszó szokások kialakulása érdekében. Így lehetőség nyílik az állandóan megjelenő, illetve a gyermekek, óvodapedagógusok által szervezett játéktevékenységek, játékfajták párhuzamos idejű megjelenésére.
- A játék során a homogén, és a heterogén csoportösszetétel minden előnyét igyekszünk felhasználni.
- Az óvoda udvarán első sorban az egészségvédelmet szolgáló, a térérzékelést serkentő, a nagymozgásos, és az ügyességi játéktevékenységek gyakorlására biztatjuk a gyermekeket.
- Az udvari játéktevékenységek megszervezésekor figyelembe vesszük az időjárási körülményeket, a játékra inspiráló eszközök biztosítását, a megfelelő helyet, és időt. Törekedünk arra, hogy a kibontakozó játéktevékenység lehetőség szerint tovább folytatódjon az udvaron is.
- Testnevelés foglalkozásokat is szervezünk az udvari eszközrendszer felhasználásával.
- Az alvásidőt nem igénylő gyermekek számára is játéktevékenységeket szervezünk.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ társaival együttműködik a játék érdekében, képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására,
- ◆ képes a közös játék megszervezésére, a játékeszközök kiválasztására, megosztására,
- ◆ megérti és elfogadja játszótársa javaslatait, a játék szabályát betartja
- ◆ a játékba megszakítás után is képes visszatérni,
- ◆ megőrzi a játékeszközök épségét, elkerüli a szándékos balesetek okozását,
- ◆ képes egyszerű játékszerek készítésére, amelyeket felhasznál további tevékenysége során.

4.2. Verselés, mesélés

A vers, mese forrása az anyanyelvi nevelésnek. Az óvodában minden napot átsző, folyamatosan jelen van. Értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermek felé, fejleszti képzeletét, gondolkodásmódját, általa erkölcsi, etikai ismereteket szerez.

Célunk:

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A gyermek érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van, amelyeket változatos irodalmi élmények nyújtásával, belső igény felébresztésével a könyv, a színház, a múzeumok értékei iránt való kötődés kialakításával valósítunk meg.

Feladatunk:

- az irodalmi anyag sokrétű, igényes válogatása az egyetemes értékű és népi művek megfelelő arányú felhasználásával,
- a mese, vers hangulatát kifejező óvónői előadásmód, metakommunikáció érvényesítése,
- a keletkezett élmények belsővé válásának és feldolgozásának segítése a gyermekkel való személyes kapcsolat kialakításával,
- a mese segítségével - képi és konkrét formában – feltárjuk a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat,
- a mindennapi mesélés, vers, bábozás, dramatizálás, dramatikus játékok igényének kialakítása, a régi és új benyomások elfogadása, és többszöri feldolgozása,
- a gyermek, nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, dúdolókkal, versekkel, mesékkel,
- drámajátékok alkalmazása.

A nevelés tartalma:

- Óvodáinkban törekszünk arra, hogy a mindennapi mesélés megvalósításához állandó hely legyen biztosítva oly módon, hogy az irodalmi élmények feldolgozását elősegítő eszköz, és feltételrendszer is gyermek által elérhető legyen (mesekönyvek, lapozgatók, bábkészlet, dramaturgiai eszközök).
- Az eszközök bővítésére is lehetőséget kínálunk (pl: ujjbáb, fakanálkészlet gazdagítása közös barkácsolással)
- Fontosnak tartjuk, hogy naponta találkozzanak irodalmi élményekkel a gyermekek, így segítve elő az irodalom megszeretetését, az olvasóvá nevelést, az anyanyelvi képességek fejlődését, az improvizálási kedv fokozását.
- A vers, mese tevékenységek spontán, vagy óvodapedagógus által szervezett formában jelennek meg.
- Az óvodapedagógus által szervezett tevékenységek folyamán törekszünk arra, hogy az óvodapedagógusok könyv nélkül, mintaértékűen adják elő az irodalmi műveket. A folytatásos történeteket, az elalvást segítő meséket színes, érthető, élményt nyújtó előadásmóddal olvassák.
- Fokozatosan arra szoktatjuk gyermekeinket, hogy figyelmesen hallgassák végig a mesét, ösztönözzük arra, hogy elsajátítsák a verseket, mondókákat, kedvet kapjanak az egyéni verseléshez.
- Lehetőséget kínálunk a szabad önkifejezésre, dramatizálásra, improvizálásra, amely sikerességéhez kellékeket, jelképeket is biztosítunk.
- Az irodalmi anyag összeállításánál az igényességre törekszünk, figyelembe véve a magyar gyermek- és szépirodalom gazdagságát, más népek gyermekirodalmi kínálatát. A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve olyan változatos témákat választunk, amelyek jól illeszthetők a napi aktualitásokhoz, ünnepekhez, megjelenítik a mai életet, a tündérvilágot, humorosan közelítik meg az állatvilágot.
- Igyekszünk elérni, hogy a párhuzamosan tevékenykedő gyermekek csendes játékot folytassanak.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ a gyermek szívesen hallgat és mond mondókát, verset, mesét, örömmel dramatizál, bábozik,
- ◆ képes rövid mese, történet kitalálására,
- ◆ várja, igényli a mesehallgatást, van kedvenc meséje,
- ◆ néhány mondókát, verset, mesét emlékezetből és képről felidéz,
- ◆ vigyáz a könyvekre, igényli azok nézegetését,
- ◆ a mesékben gyakran előforduló kifejezéseket beépíti az aktív szókincsébe, ismeretlen szavak jelentésére rákérdez,
- ◆ elemi erkölcsi értékrendje a népmesék hatására kialakul, azonosul a pozitív mesehősökkel

4.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az éneklés, zene és ezekhez kapcsolódó mozgás is a mindennapok része a gyermekcsoportok életében.

A gyermekdalok, népi gyermekjátékok, a zenehallgatás élményhez juttatják a gyermeket, felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Célunk:

Az énekes játékok, a zene megszerettetése, a szép, tiszta éneklésre való szoktatás, a zenei hallás, ritmusérzék, zenei emlékezet fejlesztése. A gyermek esztétikai érzésének, mozgáskultúrájának formálása, a közös éneklés, a közös játék, zenehallgatás útján a szülők bevonásával, zenei kultúrájuk fejlesztésével.

Feladatunk:

- a felhasznált zenei anyag (énekes népi játékok, kortárs művészeti alkotások) igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelő válogatása, amelyek fontos eszközei a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és a zenei kreativitás alakításának,
- nyelvi képességek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal,
- a népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek- és néptáncok, népi gyermekjátékok, a hagyományok megismerésének, továbbélésének segítése,
- a zenehallgatási anyag megválasztása, figyelembe véve a gyermek nemzeti hovatartozását is,
- megfelelő szervezeti formák biztosítása, kötelező, kötetlen foglalkozás, a gyermek által kezdeményezett alkalomszerű játékok, más műveltségi területekhez való kapcsolódással, helyt adva az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységgé válásának, a felnőtt mintájának utánzása révén.

A nevelés tartalma:

- Valljuk, hogy a zene, az ének a gyermek érzélemvilágát gazdagító tevékenység, amelyet igyekszünk minden nap lehetővé tenni, és amelyhez a megfelelő feltételeket biztosítjuk (megfelelő hely, kellő idő, zenei élményeket színesítő eszközök).
- Az éneklés, zenélés, mondókázás kiemelt jelentőséggel bír a gyermekek óvodába illeszkedésének idején, megnyugtató, érdeklődéskeltő hatásával elősegítve a meghittséget, biztonságérzetet.
- A zenélés, éneklés lehetőségét más tevékenységekkel, műveltségi tartalmakkal is igyekszünk összekapcsolni, gazdagítva annak tartalmát.
- Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc anyagának összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, a képességfejlesztési lehetőségeket (térformák alakítása, hallásfejlesztés, ütemesség, ritmusérzékelés, zenei eszközök).
- Fokozott figyelemmel kísérjük a zeneileg kiemelkedő gyermekek fejlődését, lehetőséget kínálunk a képességek továbbfejlesztéséhez.

- Támogatjuk a gyermekek spontán megnyilvánulásait, helyet adva a bontakozó zenei kreativitásnak.
- A zenei anyag válogatásához felhasználjuk azokat a népzenei gyűjteményeket, amelyekből igényesen állítjuk össze az ünnepekhez, évszakokhoz felhasználható énekes, zenei tartalmakat, zenehallgatási anyagot.
- A zenehallgatás élményszintre emeléséhez felhasználjuk az óvodapedagógusok hangszeres játékát, énekét.
- Az esztétikai érzék fejlesztéséhez megismertetjük gyermekeinket a magyar dallamvilággal, más népek zeneiségével, válogatott, klasszikus zeneművekkel.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ a gyermek örömmel játszik énekes játékokat, szívesen énekel, hallgat zenét,
- ◆ óvónői segítséggel változatos térformákat alakít,
- ◆ alakul harmonikus mozgása, térbeli tájékozódása, összehangolva társaival,
- ◆ érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát, képes egyszerűbb dallam és ritmus visszaadására, felidézésére,
- ◆ tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni,
- ◆ egyéni képességeinek megfelelően, képes néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni,
- ◆ megkülönbözteti az elemi zenei fogalom párokat,

4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület, mert magában foglalja a rajzolást, a festést, a mintázást, a kézimunkát, a képalkotást, konstruálást és a műalkotásokkal való ismerkedést.

Megismerteti a gyermeket a különböző anyagokkal, azok tulajdonságaival, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapelemekkel, fejleszti az eszközök használatának, a velük való bánásmódnak szokásait.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyermek érzelmei, képzei, gazdagodik élmény és formavilága.

A vizuális nevelés kötetlen szervezeti formában, többféle technikai lehetőség biztosításával történik.

Célunk:

Az ábrázolás örömeinek kialakítása, a gyermek élmény - és fantáziavilágának szabad, képi önkifejezésére ösztönzése.

Tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységének, szép iránti fogékonyságának, igényességének alakítása.

Feladatunk:

- a gyermeki alkotó, alakító tevékenység feltételeinek megteremtése (állandó hely, megfelelő időtartam, eszköz biztosítása),

- a hagyományos óvodai ábrázolás eszközeinek és technikáinak használata mellett a népi kismesterségek, hagyományőrző technikák, eszközök megismertetése,
- a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka napi gyakorlásának biztosítása, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés beépítése a folyamatba, mivel ezek fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének,
- ezen tevékenységek egyéni fejlettséghez és képességekhez való igazítása, hogy segítsék a gyermek képi – plasztikai kifejezőképességének, komponáló- térbeli tájékozódó- és rendezőképességeinek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: tér-forma és szín képzeteknek, képi gondolkodásának fejlődését, esztétikai érzékenysége, a szép iránti nyitottsága, igényessége előrehaladását,
- a vizuális és kommunikációs tevékenységek összehangolása,
- törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A nevelés tartalma:

- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka napi gyakorlásához állandó helyet biztosítunk, ahol figyelembe vesszük a természetes fényviszonyokat, a kellő teret, a használt eszközök tisztán tartásának szabályait.
- A gyermekek által használt eszközöket elérhető közelségbe helyezzük, így biztosítottá válik a szabad választás, a hozzáférés.
- A tevékenységek szabad gyakorlására a nap folyamán többször is lehetőség nyílik (délelőtt, délután, udvari tevékenységként), így a szabad alkotókedv bármikor kielégítést nyer.
- A vizuális tevékenységek sokszínűségét figyelemmel kísérjük, az eszközök kezelésének helyes elsajátításához segítséget nyújtunk.
- Minőségi eszközök biztosításával és gyűjtőmunka által is támogatjuk a megjelenítés sokszínűségét, az ötletek megvalósítását.
- Az egyéni kreációk megjelenítése mellett helyt adunk a kollektív munkák létrehozásának is, ösztönözve az együttműködési képességet, az ötletek gazdagítását, az összedolgozást.
- Gyermekünk ruházatát védőköpeny használatával óvjuk.
- A szabad alkotókedv mellett különféle témákat is javasolunk a gyermekek számára.
- Az elkészült alkotásokat mások számára megtekinthetővé tesszük.
- Figyelemmel kísérjük az egyéni ötletekben gazdag, egyedi vonásokat mutató, kiemelt technikai készséggel rendelkező gyermekeket, számukra további lehetőségeket kínálunk a képességek speciális fejlődéséhez.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ szívesen, saját kezdeményezésre ábrázol,
- ◆ rendeltetésnek megfelelően használja az eszközöket,
- ◆ képalkotásban egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit, ötleteit,
- ◆ örül alkotásainak és a közös kompozícióknak, megbecsüli mások alkotásait,
- ◆ önálló és kollektív alkotómunkára képes,
- ◆ szívesen alkalmazza a képi kifejezés eszközeit

- ◆ változatosan használja a színeket
- ◆ formálódik gondolkodása, esztétikai értékrendje, gazdagodik érzelemléleke,
- ◆ tér alakításban ötletes, másokkal együttműködő,
- ◆ jellemzővé válik a részletezés, formagazdagság, díszítőelemek használata,
- ◆ képes megfigyeléseinek új kombinációkban való alkalmazására,
- ◆ kialakul az íráshoz szükséges finommotoros mozgása.

4.5. Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, jelentős szerepet tölt be fejlődésében, hiszen erre az életkorra jellemző, hogy mozgás, tevékenység által szerez információt a környezetéről. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely-, és helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásfejlesztés magában foglalja az aktív **nagymozgást és a finommotoros** fejlesztést egyaránt.

Szervezeti formái a játékokban, a mozgásos játékokban, a testnevelés foglalkozásokon, a mindennapi testnevelés és a kirándulások keretében jelennek meg.

Célunk:

A gyermek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, erőnlét, állóképesség fokozása. Tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése játékosan, játékok és fejlesztő feladatok által.

Feladatunk:

- különböző szervezeti formák megteremtése, a gyermek mozgásszükségletének kielégítése érdekében,
- rendszeres és jó légkörben végzett mozgásos játékok, tevékenységek és feladatok alkalmazásával a mozgás megszerettetése, a mozgáskedv megőrzése, a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlesztése, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését, a helyes testtartás kialakulását, felerősítve a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait,
- a mozgásfeltételek folyamatos biztosítása a csoportszobában, az udvaron egyaránt,
- a spontán, a szabad játék keretein belül végzett mozgásos tevékenységek biztosítása, mivel ezek kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységet, komplex mozgásként beépülve az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, segítve a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás megfelelő kialakulását,

- minél több lehetőség biztosítása a szabad levegőn való tartózkodásra, mozgásra, hetente túrák, séták, kirándulások szervezése,
- mozgás közben az értelmi struktúrák (vizuális memória, mennyiségi, formai tapasztalatok, percepció, testséma, dominancia laterális), és szociális képességek (én tudat, alkalmazkodás, önuralom, együttműködés, tolerancia, siker-kudarccs átélése, versenyszellem) fejlesztése.

A nevelés tartalma:

- Az egészséges életmódra nevelés érdekében fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink jól fejlett állóképességgel rendelkezzenek, edzettek legyenek, ezért törekszünk arra, hogy minél több időt töltsenek mozgással a friss levegőn.
- Igyekszünk minden évszak adottságait kihasználni a mozgásvágy kieléséhez.
- A mozgások során felhívjuk a gyermekek figyelmét a biztonságra, a veszélyhelyzetek elkerülésére.
- A tornának, játékos mozgásoknak a tornateremben, a szabadlevegőn, és a csoportszobában is, eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában lehetőséget biztosítunk:
  - A **játékidőben** történő mozgásfejlesztés során a gyermeknek alkalma nyílik a spontán mozgásigény kielégítésére, szabad gyakorlásra. Biztosítjuk a megfelelő teret, eszközöket az egyéni érdeklődésnek megfelelően. A mozgásfejlesztő eszközöket egyéni érdeklődésüknek, bátorságuknak, terhelhetőségüknek megfelelően, óvodapedagógus felügyelete mellett használják a gyermekek.
  - A **szervezett mozgásfejlesztés** egyik formája a **testnevelés foglalkozás**. A gyermekek kondicionális, koordinációs képességének megfelelő mozgásanyagot állítják össze az óvodapedagógusok, szükség szerint eszközök biztosításával. Kiemelt jelentőségű a szabad mozgás, a szabad játék, ahol a gyermek szabadon választhat a játékkínálatból. A foglalkozás anyagának célirányos összeállításánál a pedagógusok figyelembe veszik, hogy mely képességeket kívánják a játékokkal fejleszteni, és mely játékokkal készítik elő az adott gyakorlatsort.
  - A testnevelés anyagának összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek képességeit, adottságait, és olyan játékos feladatokat állítunk össze, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő feladatot, amelyben felfrissülhet, és sikeresen fejlesztheti képességeit.
  - A testnevelés foglalkozások során igyekszünk a test minden zónáját felfrissíteni, megmozgatni, a helyes testtartást kialakítani, mozgástechnikai elemeket megismertetni, begyakoroltatni, a szabályokat elsajátíttatni.
  - Alkalmat kínálunk az egyéni és csoportos versengésekre.
  - A gyermekek megismerkednek az egyes tornaszerekkel, azok biztonságos használatával.
  - A fokozatos terhelést szem előtt tartva figyelemmel kísérjük a mozgásban kiemelkedően teljesítő, életkori szintet meghaladó képességeket mutató gyermekeket, számukra további lehetőségeket kínálunk a speciális területek fejlesztéséhez.

- A **szervezett mozgásfejlesztés** másik formája a **mindennapi torna**, amely a rendszeres mozgás biztosításával a mozgáskultúrát alapozza a motoros képességek fejlesztése által. Délelőtt, és délután is szerveződő, óvodapedagógus által vezetett tevékenység.
- **Speciális, vagy választott mozgásfejlesztésre** is lehetőség nyílik, amelyeket az óvodák a helyi specialitásoknak megfelelően szerveznek (pl: műfal-mászás, kerékpár, játékos vízhez szoktatás, stb).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ örömmel mozog, kitartó a mozgásos játékokban, egészséges versenyszellem jellemzi,
- ◆ nagymozgása, finommotorikája, egyensúlyérzéke, összerendezett mozgása kialakult,
- ◆ szem-kéz, szem-láb koordinációja fejlett, kialakult a domináns oldal,
- ◆ ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni, kialakult a térészlelés, helyzetfelismerés, egyensúly és ritmusérzék,
- ◆ betartja a szabályokat,
- ◆ ismeri saját testét, annak részeit, funkcióit,
- ◆ képes felismerni testi képességeinek határát (állóképesség, egyensúlyérzék, erő, ügyesség, veszélyfelismerés),
- ◆ mozgását, viselkedését szándékosan irányítani képes,
- ◆ akarati, jellembeli tulajdonságokkal rendelkezik (türelem, kitartás, fegyelmezettség, bátorság, akaraterő, monotónia tűrés)

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek környezettel való ismerkedése az **óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat**. Ezáltal olyan tapasztalatokat szerez az őt körülvevő társadalmi és természeti környezetről, amely segíti az életkorának megfelelő biztonságos eligazodásban (szűkebb és tágabb természeti - emberi - tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyai).

A külső világ tevékeny megismerése magában foglalja a **környezet megismerése** mellett az elemi **matematikai tapasztalatok** megszerzését. Az ismeretszerzés alapja a tapasztalás és tevékenykedtetés, a pedagógus példája, pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása, s ezek segítségével a környezet megóvására, védelmére, a természet szeretetére kívánjuk nevelni gyermekeinket.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódásához szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Célunk:

- a természeti és társadalmi környezet felfedezése során a gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi értékek iránt,
- a környezet megismerése közben a gyermek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása,

- a környezettudatos viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok megalapozása,

Feladatunk:

- a környezet megismerésének, tapasztalatok gyűjtésének, felfedezések lehetőségének biztosítása, a feltételek megteremtése,
- a környezet megismerésében, megértésében, az összefüggések felfedezésében a gyermek segítése,
- a gyermek mennyiségi, formai, nagyság-, tér-, és síkbeli szemléletének alakítása,
- pozitív érzelmi viszony kialakítása, a természet védelmére, szeretetére nevelés a család bevonásával,
- elegendő hely, idő, alkalom, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak kialakítására,
- a fenntartható fejlődés érdekében kiemelt hangsúly helyezése a környezettudatos magatartásformák megalapozására, alakítására.

A nevelés tartalma:

- Az évszakok változása folyamatos lehetőségeket kínál a külső világ tevékeny felfedezéséhez, megismeréséhez, így kiindulópontként szolgál számunkra a tervezések során. Tervszerűen szervezett élmény- és tapasztalatszerző séták, kirándulások nyújtják ehhez a legmegfelelőbb keretet.
- A közvetlen környezet megismerése különféle tevékenységek szervezésével, az érzékszervek bevonásával történik, folyamatosan gazdagítva annak tartalmát, mélységét, felfedeztetve a természeti, és társadalmi környezeti összefüggéseket.
- Törekszünk a környezettudatos szemlélet kialakítására, amelynél lehetőséget teremtünk a szelektív hulladékgyűjtésre, felhívjuk a figyelmet az energiatakarékosságra. E tevékenységekbe a szülőket is bevonjuk.
- Játékos tevékenységekkel, programok szervezésével, tartalmassá tesszük a zöld jeles napokat (takarítás világnapja, állatok világnapja, víz világnapja, föld napja, madarak- és fák napja, környezetvédelmi világnap), ráirányítjuk a figyelmet a környezetvédelem fontosságára.
- Csoportszobáinkban lehetőséget adunk a természetsarkok, élősarkok kialakításához, amely a természet kincseinek gyűjtőhelye is. Alkalom nyílik a növények fejlődésének figyelemmel kísérésére, a kisállatok (hal, teknős) gondozásának megismerésére.
- Óvodáink egyedi feltételrendszere biztosítja a konyhakerti növényekkel kapcsolatos munkajellegű tevékenységek megismerését, gyakorlását, a növénygondozási ismeretek elsajátítását, a növények fejlődésének figyelemmel kísérését. E tevékenység gyakorlásához gyermekméretű, biztonságos munkaeszközöket adunk a gyermek kezébe, és megismertetjük őket a kívánatos munkafogások szabályaival. A közösen nevelt növényeket vitaminnapokon használjuk fel.
- A gyermekek ismereteinek gazdagításához ismeretterjesztő könyveket, lexikonokat biztosítunk.
- Lehetőséget kínálunk az egyéni, és csoportos felfedezésekre, játékos kísérletezésekre, amelyhez biztonságos feltételeket teremtünk, sajátos eszközöket biztosítunk (nagyítók, lencsék, mikroszkóp). Játékos keretek között szerezhetnek tapasztalatot az anyagok fizikai

tulajdonságainak változásairól, a rész- egész viszonyokról, a halmazállapot-változásról, és más tulajdonságok felfedezéséről.

- A munka világa, a társadalmi környezet megismerése során felhasználjuk a szülőkkel való jó kapcsolatunkat (munkahely meglátogatása, családi gazdaság megtekintése, szerszámok, eszközök megtekintése, a háziállatok fejlődésének megfigyelése). Látogatásokat szervezünk a város kulturális lehetőségeinek felfedezése céljából a közművelődési intézményekbe.
- Kiemelt hangsúlyt fektetünk a biztonságos közlekedés szabályainak elsajátítására, a közlekedési formák megismerésére. Az utazások során elsajátítatjuk gyermekeinkkel a helyes viselkedési szokásokat, fejlesztjük tájékozódási képességüket, bővítjük helyi ismereteiket.
- Igyekszünk érzékeltetni az idő múlását, felhívjuk a figyelmet az évszakok, napszakok változásaira, jellegzetességére.
- A közösen, és egyénileg átélt élmények, tapasztalatok feldolgozását beszélgetések segítik, ilyenkor mód nyílik az ismeretek rendezésére.
- A külső világ aktív felfedezése, megismerése közben folyamatosan gazdagodnak gyermekeink matematikai ismeretei. Összehasonlíthatnak távolságot, mélységet, különbséget tehetnek méretek között, megszámlálnak mennyiségeket, kiegészíthetnek, eloszthatnak, méret szerint sorba rendezhetnek.
- A tevékenységek során az egyes téri formákat síkban is leképezik, megismerve az egyes formák nevét, tulajdonságait.
- Az óvodapedagógus kérdésekkel tudatosan segíti az egyes folyamatok megismerhetőségét, felfedezését, az ok- okozati összefüggések feltárását, a logikus gondolkodás fejlődését.
- Óvodapedagógusaink törekednek arra, hogy a gyermekek speciális érdeklődéseire, kérdéseire is választ adjanak.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ a gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik családjáról, óvodájáról és szűkebb környezetéről,
- ◆ különbséget tesz az évszakok között, érzékeli, s megnevezi az idő múlását
- ◆ felismeri környezetében gyakran látott növényeket, állatokat a fejlődésükhöz szükséges feltételeket,
- ◆ ismeri a háziállatokat, vadállatokat, azok hasznát, gondozását, védelmét,
- ◆ ismeri a közlekedési eszközöket és a gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályokat, alakulóban van a közlekedési kultúrája,
- ◆ megnevezi a színeket, különbséget tesz azok sötétebb és világosabb árnyalata között,
- ◆ tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük alapján összehasonlítja,
- ◆ képes ismert tulajdonság szerint a válogatásra, kiegészítésre, sorba rendezésre,
- ◆ 10-ig számol, 10-es számkörben jól tájékozódik, tő és sorszámneveket helyesen használ,
- ◆ összehasonlítja nagyság, forma, szín, mennyiség szerint, megadott szempont alapján képes műveletek végzésére,

4.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés a játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A **gyermek kezdetben önmagáért**, saját szükségletei kielégítéséért dolgozik az óvodapedagógus közreműködésével, **majd később szívesen végez munkát társaiért is.**

Célunk:

- hogy a gyermek önkiszolgálása során gyakorolja azokat a fogásokat, készségeket, melyek az egyéb munkajellegű tevékenységekre alkalmassá teszik,
- becsülje meg saját és mások munkáját,
- fejlődjön kitartása, a megkezdett tevékenység befejezésére való igénye, felelősségtudata,
- az együttműködés érzelmi élményének hatására igényelje a közösséget;
- megtalálja a helyét a csoportban, érezze, hogy ő a csoport, a közösség hasznos tagja,
- óvja, védje, gondozza a környezet értékeit (környezetében lévő növényeket, kis állatokat), alapozódjon meg a segítségnyújtás, a másokról való gondoskodás igénye,
- a munka jellegű tevékenységek során tapasztalatot, jártasságot szerezzen,
- a lakókörnyezetünkre jellemző munkanélküliség megjelenése, a munka fogalmának negatív átértékelődése ellenére értékelje a munkavégzés felelősségét, élje át örömet, lássa eredményét,
- feladattudata, önértékelése, önbizalma fejlődjön az érzelmi hatások révén,
- baráti, egymást segítő kapcsolatai alakuljanak a végzett munka során.

Feladatunk:

- a munkajellegű tevékenységek lehetőségének megteremtése,
- kitartásának, felelősségtudatának fejlesztése, a megkezdett tevékenység befejezésére ösztönzés,
- tapasztalatszerzés biztosítása,
- az együttműködés érzelmi élményének támogatása, baráti, egymást segítő kapcsolatainak erősítése, a közösségi igény formálása,
- a segítségnyújtás, a másokról való gondoskodás megalapozása, feladattudatának, önbizalmának, önértékelésének fejlesztése.

A leggyakoribb munkafajták:

- az óvodai életet végigkísérő önkiszolgáló munka, mely a gyermek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti;
- a játékban megjelenő, önmaga és társai valós szükségleteit kielégítő munkák, önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai-, salátakészítés, sütés, stb.);
- a csoport hagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, terem átrendezése, meglepetések, ajándékok készítése, stb.);
- az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása);

- az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízások (csoportszoba, naposi munkák, munkák rendjéért vállalt feladatok).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ a gyermek szívesen végez munkajellegű tevékenységet önállóan és közösségben is, jártasságot szerez az alapvető munkafogások területén,
- ◆ örömmel vállalkozik egyéni megbízások teljesítésére,
- ◆ megbecsüli saját és mások munkáját,
- ◆ önként segít társainak és a felnőtteknek a munka jellegű tevékenységek elvégzésében,
- ◆ megfelelő ismerettel rendelkezik a munka világáról (munkaeszközök, foglalkozások, munkafolyamatok),
- ◆ önbizalma, önértékelése, énképe reálisan alakul a munkájának értékelése során,

4.8. Tevékenységben megvalósuló tanulás

Programunkban a tanulás fogalmát tágabb értelemben használjuk, hiszen a **gyermek minden tevékenysége révén tanul**. Így tehát a tanulás, a műveltségi területek tartalmi feldolgozása nem önálló tevékenységformaként jelenik meg. A gyermek, **játékba ágyazott**, változatos **tevékenységek gyakorlása** során tanul. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyermek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti. A fejlődéshez, fejlesztéshez alkalmazkodó tanulási térben, a játékban a gyermek aktívvá, produktívvá válik. A tevékenységekbe összegződött gyakorlati cselekvések előkészítik a gondolkodási struktúra kialakulását, a tárgyi-manipulációból, a belső értelmi-fogalmi műveletekbe való átmenetet.

A gyermek életkorának egyéni fejlettségének megfelelő játékos tanulás magába foglalja:

- a tapasztalatok gyűjtését,
- az ebből származó ismeretek alkalmazását elősegítő műveletek tanulását,
- a pszicho-motoros készségek gyakorlását,
- a tanulás elemi szintű technikáinak megismerését,
- a gondolkodás képzeti, elemi, fogalmi használatát,
- a társadalmilag és helyileg kívánatos és lehetséges elemi szokások, szociális viszonyulások, magatartásformák megismerését,
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítségét személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével,

Célunk:

- készségek, jártasságok, kompetenciák kialakítása a tevékenységeken keresztül,
- ismeretek elsajátíttatása,
- alkalmazható tudásgyarapítás,

Feladatunk:

- a tanulási folyamat objektív és szubjektív feltételeinek biztosítása,

- a gyermek egyéni szükségletei, adottságai, képességei kibontakoztatásának lehetővé tétele,
- a választható műveletek, szerepek, szabályok magatartás- és viselkedésformáló értékrendjének megteremtése,
- a pszichológiai értelmezés szerinti tanulási típusok – motoros, szenzoros, verbális, szociális – érvényesülési lehetőségeinek elősegítése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- ◆ aktívan vesz részt a tanulási folyamatban, figyelme tartós, összpontosításra képes,
- ◆ az ok-okozati összefüggéseket, elemi szinten felismeri,
- ◆ az időrendiséget képi szinten is megtartja,
- ◆ motoros feladat verbális visszaadására teljesen, vagy a lényeges mozzanat kiemelésével képes,
- ◆ ceruzafogása jó, rajzai arányosak, részletesek, színesek,
- ◆ szókinccse képessé teszi arra, hogy gondolatait másokkal megérttesse, beszéde folyamatos,
- ◆ szövegviszaadása megbízható, egyszerű cselekvéseket megnevez,
- ◆ szociális kompetenciái alkalmassá teszik az iskolai munkára,
- ◆ tevékenységekbe bekapcsolódik: alkalmazkodó, együttműködő, kezdeményező,
- ◆ érzelmi indulatait igyekszik megfelelő módon irányítani,
- ◆ a kapott feladatot megérti, igyekszik azt képességeihez mérten elfogadni és teljesíteni,
- ◆ feladatvégzés közben elmélyült, kitartó, ha segítségre van szüksége, megfelelő formában jelzi azt.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1. Személyi feltételek

Feladatunk a gyermeklétszám, az óvodák nyitva tartási igénye, a nevelés színvonalának megtartása, ennek feltétele az óvodapedagógusok, dajkák, és egyéb dolgozók törvényben meghatározott létszámú foglalkoztatása. Ez biztosítja a szakszerű ellátást, a minőségi munkavégzést, hangsúlyozva, hogy az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Ezek mellett az intézmény szervezeti formája, az óvodavezető által gyakorolt munkáltatói jogkör lehetővé teszi, hogy az egyes intézmények között a munkaerő a szükségnek megfelelően – eseti és tartós feladatokra egyaránt – átcsoportosítható legyen az alkalmazási jogviszonyok változtatása nélkül.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének megvalósításához az óvodapedagógusok együttműködnek a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokat szerzett szakemberekkel (gyógypedagógus, terapeuta, módszertani intézmény, utazó tanári szolgálat).

Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a speciálisan képzett szakemberek bevonása mellett, a szülővel való együttműködéssel.

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, összehangolt munkája szükséges a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Az óvodapedagógusok mellett a dajkák meghatározó szerepének formálása a gyermekekkel való pozitív kapcsolat kialakításában.

Dolgozóink létszáma (2018. szeptember 1.): 131 fő

Munkaköri beosztás szerinti megoszlás:

- Óvodavezető: 1 fő
- Óvodavezető-helyettes: 2 fő (akik tagóvoda-vezetői feladatot is ellátnak)
- Óvodavezető-helyettes: 1 fő (óvodapedagógusi feladatokat is ellát)
- Tagóvoda-vezető: 8 fő
- Óvodapedagógus: 66 fő
- Dajka: 38 fő
- Pedagógiai asszisztens: 12 fő
- Óvodatitkár: 3 fő

Intézmény	Óvodapedagógus	Dajka	Óvodatitkár	Ped. asszisztens
Mackóvár Központi Óvoda	22	11	3	4
Aprófalva Tagóvoda	6	3	0	0,5
Baglyasi Tagóvoda	4	2	0	0,5
Gyermekkert Tagóvoda	10	5	0	0,5
Hétszínvirág Tagóvoda	4	2	0	0,5
Körúti Tagóvoda	4	2	0	0,5

Nyitnikék Tagóvoda	10	5	0	0,5
Pitypang Tagóvoda	6	3	0	0,5
Szivárvány Tagóvoda	6	3	0	0,5
Vadvirág Tagóvoda	4	2	0	0,5

Továbbképzési alapelveink

277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdés szerint: „A hétévenkénti továbbképzés – egy vagy több továbbképzés keretében – legalább százhusz tanórai foglalkozáson való részvétellel és az előírt tanulmányi követelmények teljesítésével valósul meg.”

Nkt. 62. § (2) bekezdés szerint: „A pedagógus hétévenként legalább egy alkalommal – jogszabályban meghatározottak szerint – továbbképzésben vesz részt. Megszüntethető – munkaviszony esetében felmondással.

- Minden óvodapedagógus kötelessége a folyamatos önképzés, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete és gyakorlatban való alkalmazása.
- Minden pedagógus a kiemelkedő képességeit úgy fejlessze, hogy az nevelőközössége módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.
- A továbbképzéseken részt vevő dolgozó (óvodapedagógus, dajka) felelősséggel készüljön fel, az ott hallottakat adja tovább.
- Mindenki tartsa szem előtt, hogy a tanulmányai kapcsán készítendő írásos elemzések, záró dolgozatok pedagógiai és pszichológiai megalapozottsággal, a helyi pedagógiai program figyelembevételével készüljenek, amelyek másodpéldányait az óvoda vezetésének átadja.
- Fontosnak ítéljük meg, hogy a nevelőtestület tagjai segítség, erősítsék egymást a tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken szervezett bemutatók alkalmával, illetve, hogy különböző fórumokon, méltó módon képviseljék intézményünket, helyi pedagógiai programunkat.

Óvodapedagógusaink szakirányú és tanfolyami végzettségei

- Mesterpedagógus (egyetemi végzettség) (pedagógia-inkluzív nevelés szak)
- Intézmény-vezetői szakvizsga
- Fejlesztő-pedagógus
- Gyógytestnevelő
- Nyelv és beszédfejlesztő
- Drámapedagógus
- Anyanyelvi nevelés az óvodában
- BGR alapképzés
- Számítás-technikai alapképzés
- Kompetencia alapú nevelés
- Néptánc vezető

A közvetlen nevelőmunkát segítő **dajkáink 90%-a** rendelkezik dajkai szakmunkás bizonyítvánnyal, míg a **pedagógiai asszisztensek** esetében fordított ez az arány.

5.2. Tárgyi feltételek

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI Rendelet 2. számú melléklete által előírt kötelező (minimális) eszköz és felszerelés rendszer minden intézményegységünk rendelkezik.

Gazdálkodásunk rugalmassága az új szervezeti formában lehetővé teszi, hogy:

- az összevont bér gazdálkodás miatt az egyes intézményeknél képződő bérmegtakarítások és bérhiányok kiegyenlítsék egymást;
- a szűkös költségvetési előirányzat nem kerül megbontásra az egyes tagóvodák között, ezáltal a karbantartási munkálatokat rangsorolva ütemezhetjük (az egyes intézményekben elvégzendő apróbb javítások helyett komolyabb, több évre biztonságot nyújtó feladatot lehet megvalósítani); amely a Salgótarjáni KIGSZ hatáskörébe tartozik,
- egyes eszközök, anyagfélések (tisztítószer, szakmai anyagok) központi vásárlása árendményt, szállítási kedvezményt eredményez,
- a költségvetési előirányzatok kezelése egyszerűbb, a költségvetési főösszegeken belül az előirányzatok szabadon felhasználhatók,
- tárgyi feltételeink bővítését szolgálják a pályázati források, szponzori támogatások, amelyek lehetőségeivel minden intézményegység lehetőségeihez mérten él (IPR, Kompetenciafejlesztés, TÁMOP, HEFOP, NEA, stb. pl. gyermekcsoportok örökbe fogadása cégek által)

Helyiségek

helyiség/felszerelés	előírás	tények
csoportszoba	38	38
tornaterem/tornaszoba	10	10
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	10	9
játszóudvar	10	10
óvodavezetői iroda	1	1
tagintézmény-vezetői iroda	10	10
óvodatitkári iroda	10	9
nevelőtestületi szoba	10	7
Orvosi szoba, elkülönítő szoba	10	3
gyermeköltöző	38	34
gyermekmosdó, WC	38	30
felöltöző	10	14
főzőkonyha	0	0
melegítőkonyha, tálaló, mosogató,	10	14
felöltöző	0	8
felöltöző mosdó	10	12
felöltöző WC	10	20
szertár	10	8

ételmaradék tároló	10	9
egyéb raktár	10	12

A szükséges és minimális előírásoknak minden intézményegység megfelel, több esetben azonban egy-egy helyiség több funkciót is betölt.

A helyiségek bútorzata, és az egyéb berendezési tárgyak, tisztálkodási és egyéb felszerelések száma, a felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök, a nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök területén az ellátottság megfelelő.

Minden intézményegységben rendelkezésre áll az adminisztratív munkavégzéshez, amelyekhez többféle jogtisztá szoftvert alkalmazunk (pedagógiai, munkáltatói, tanügy-igazgatási, gazdálkodási feladatok) számítógép, internet elérhetőség. Elkészítettük óvodai honlapunkat stovodak.gov.hu névvel.

A gyermekcsoportokban is használunk számítógépet, meghatározott szabályok alapján, a gyermekek életkorának megfelelő feltételekkel.

Alkalmazzuk, és folyamatosan bővítjük a Kompetencia alapú programcsomag, a Lépésről-lépésre, az Epochális, Tevékenységközpontú óvodai programok megvalósításához szükséges tárgyi eszközrendszer feltételeit.

Az eszközök, képességfejlesztő játékok, berendezések beszerzésénél törekszünk arra, hogy jó minőségű, életkornak megfelelő, biztonságtechnikailag kifogástalan, minél több képességtérület fejlesztését kielégítő tárgyakat vásároljunk.

Az óvodáinkban kialakított szakkönyvvállomány, könyvtárak bővítése folyamatos, amelyhez igénybe vesszük az alapítványi, egyesületi, pályázati bevételi lehetőségeket.

Az eszközjegyzékben javasolt és a beszerzett eszközökön túl az óvodapedagógusok és a dajkák által készített fejlesztő eszközöket is a gyermekek rendelkezésére bocsátjuk.

- A fentiekén túl, az **óvodák textiliáinak** (törölközők, ágyneműk, párnák, plédek, asztalterítők, fényáteresztő- és sötétítő függönyök, csoportszobai, gyermeköltözői szőnyegek, fektető vásznak), az **elhasznált berendezési tárgyaknak** (gyermekágyak, öltözőszekrények, polcok, játéktárolók, székek, asztalok, egyedi berendezések a játékhöz) **cseréje**.

- Az Európai Unió előírásainak megfelelően az **udvari játékok szabványosításának** megvalósítása.

- Az **ÖKO óvoda feltételeinek megteremtése**, elsősorban azokon a területeken, amely saját tevékenységünk eredménye lehet a már elkezdett szakmai munkánk folytatásaként.

- rajzkiállítások rendezése a témában,
- ismeretbővítés adekvát szakemberek bevonásával, segítségével (pl. alternatív energiák megismerése a gyermekek számára érthető módon, stb.),
- takarékoskodás vízzel, energiával,
- szelektív hulladékgyűjtés szorgalmazása, veszélyes hulladék (elemek), műanyag flakonok gyűjtése minden óvodában,
- kinőtt, megunt ruhák, játékok, könyvek cseréje, elajándékozása a rászorulóknak,
- gondozásba vétel: játszóterek, fák, zöld területek, stb.,
- gyógynövények gyűjtése, fogyasztása megfelelő tájékozódás, ismeretszerzés után,
- újrahasznosítás saját kezűleg (rég, megunt tárgyak, papír),

- természetes anyagok használata (agyag, só-liszt gyurma, nemez, vessző, természetes festékek),
- csapadék összegyűjtése öntözéshez,
- belső terek festéséhez megfelelő színválasztás,
- a megnövekedett adminisztrációs tevékenység segítése érdekében, csoportonként hordozható, vagy asztali számítógép biztosítása.

Szinte kivétel nélkül jelentkeznek minden intézményegységben azok a feladatok, amelyek megoldásra várnak, a működés tekintetében elengedhetetlenek.

Óvoda	Felújítási feladat		
	Rövidtávú (1 év)	Középtávú (3 év)	Hosszú távú (5-10 év)
Mackóvár Központi Óvoda	Folyosók, csoportok, mellékhelyiségek, kiszolgáló helyiségek, irodák festése. Padlóburkolatok cseréje csoportszobákban, gyermeköltözőkben. 6×20 Wattos almatúrák cseréje. Udvari mászó rendszerek felújítása, festése.	Nyílászárók cseréje. Udvari játszóeszközök bővítése, cseréje, telepítése. Kerítésjavítás. Gyermekcsoportok bútorainak folyamatos cseréje	Akadály-mentesítés. Radiátorok, légtelenítő csapok cseréje, felújítása.
Aprófalva Tagóvoda	Az épület bejáratánál lépcsőjavítás, és járda felújítás. Udvari játszóeszközök szabványosítása. Kerítésfestés. Burkolat felújítás a csoportszobákban, folyosókon.	Fűtéskorszerűsítés 2. ütem. Nyílászárók cseréje. Udvari játszóeszközök telepítése. Belső helyiségek festése. KRESZ pálya burkolásának befejezése.	Tornaszoba kialakítása. Tetőfelújítás.
Baglyasi Tagóvoda	Szertár, kazánhelyiség, öltöző falainak javítása, festése. Csoportszobák, öltözők festése. Kapu és játszóudvar közötti lépcső betonozása	Műhely felújítása, falak javítása, festése. Mosóhelyiség felújítása. Burkolatok cseréje: műhely, könyvtár Járda aszfaltozása	Nyílászárók cseréje. Világítás korszerűsítése.
Gyermek- kert Tagóvoda	Műanyag padlóburkolatok cseréje. Gipsz állmennyezet cseréje. Radiátorok cseréje/pótlása. Az aszfalt burkolat javítása.	Csapadékelvezető rendszer cseréje (befejező fázis). A homokozók tetőszerkezetének	Az épület hátsó kijárati faajtóinak cseréje. Az épület szigetelése.

		javítása.	
Hétszínvirág Tagóvoda	A Maci, Szív csoportok parkettájának csiszolása. Elrozsdásodott fűtéscsövek cseréje. Az óvoda udvarán a homokozó felújításának folytatása. Az átvizsgált udvari játékok javítása az Eu szabványainak megfelelően. Udvarunk további parkosítása. Játékeszközök, fejlesztőjátékok javítása,, pótlása.	Az óvoda külső homlokzatának javítása. A nyílászárók további javítása, cseréje /elsősorban iroda, kézműves műhely A tornaterem burkolatának cseréje.	Mosdóhelyiség korszerűsítése, zuhanyzó kialakítása.
Körúti Tagóvoda	Csoportszobák, egyéb helyiségek festése. Az épület külső lábazati falának javítása, festése. WC-tartályok cseréje a gyermekmosdókban. Homokozó felújítása, körbe padozása. Udvari játékok felújítása, cseréje.	Udvari lépcsőfeljáró felújítása. Gyermek öltözőszekrények felújítása, esetleg cseréje. Udvari tároló bővítése.	PVC burkolatok cseréje minden helyiségben. Az udvari homokozó árnyékolásának megoldása.
Nyitnikék Tagóvoda	Az épület teljes körű felújítása megvalósul.		
Pityang Tagóvoda	Az épület balesetveszélyes tűzfalának vakolása festése, a csatorna mögötti ereszték felújítása! Az épület hátsó részén lévő járdaszakasz felújítása. Gyöngyvirág csoportban parkettacsiszolás. Két raktárajtó felszerelése. Udvari játéktároló szekrény felújítása.	Nyílászárók cseréje. Előtető készítése az épület bejárati lépcsőrésze fölé. A csapadékvíz elvezetésének megoldása a hátsó falrészénél. Udvari farönk asztalok, padok pótlása. A gyöngyvirág csoport mosdójának felújítása. Felnőtt mosdók felújítása, egy kézmosó csere.	Világítás korszerűsítése. Udvari játékeszközök szabványosítása. Pancsoló medence korszerűsítése vagy elbontása. Radiátorok cseréje. Műanyag burkolatok cseréje, két mosdóban és két csoportszobában.
Szivárvány Tagóvoda	Csoportszobák, mosdók festése. Udvari játékok	Betonkerítés (CBA felőli oldalon) újrarakása.	Nyílászárók további cseréje.

	folyamatos felújítása. Épület mögötti járdaszegély lerakása.	Utcafronti drótkerítés cseréje.	PVC burkolatok igény szerinti cseréje.
Vadvirág Tagóvoda	Udvari járda, Bejárati és pince lépcső javítása. Bojlerek cseréje. Támfal javítása	Gyermekmosdók felújítása (vízvezeték, burkolatok). Műanyag burkolatok cseréje az egész épületben.	Nyílászárók cseréje. Világítás korszerűsítése. Kerítés, bejárati kapu felújítása.

- **a dolgozóközösségek szemléletében a következők megtartása, fejlesztése:**
  - a létrehozott értékek megőrzése, védelme,
  - az ellátottság szinten tartása, lehetőség szerinti fejlesztése,
  - a költséghatékony működtetés,
  - a tartalékok feltárására való ösztönzés,
  - a dolgozók konkrét felelősségének meghatározásával az érdekvédelmet,
  - a gazdálkodási lehetőségek elfogadtatását a szülői közösségekkel, aktív segítségük kérését a feltételek javításához.

Az óvodák költségvetése nem biztosítja a fejlesztés feladatainak megvalósítását, csak a szinten tartását, ezért pályázatok, a szponzori, szülői támogatások, alapítványok, egyesületek közérdekű kötelezettségvállalások támogatása is szükséges, az óvodák berendezési tárgyainak, felszereltségének, épületállagának javítása, pótlása, a fedezet biztosítása céljából.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

Intézményeinkben **osztott és osztatlan csoportokat** szervezünk, amelyhez megnyertük a szülők támogatását, és ennek megfelelően alakítjuk ki házirendjeinket.

Az **életkori jellemzők** ismeretében és az **egyéni eltérésekre** építve, az óvodapedagógus döntésétől függ – a szabad játékot kivéve – a felajánlott tevékenységek formáinak megválasztása.

A napirend és a heti rend konkrét terve megtalálható a csoportnaplókban.

Ezek a tevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

- választható tevékenység (egy időben többféle tevékenység),
- kötetlen foglalkozás, amelynek időtartama: 5-35 perc
- kötött foglalkozás: a testnevelés minden korosztályban, amelynek időtartama 15-35 perc a gyermekek fokozatos terheléséhez igazodva.

Az egyes tevékenységek szervezésénél, a motiválás kiemelkedő fontosságú. A gyermek a tevékenységeket egyénileg és mikro-csoportban végzi. A mikro-csoportos együttműködés lehetőségei a gyermek szocializációjának minőségétől is függenek, erre kiemelt hangsúlyt fektetünk.

5.3.1. Napirend

A gyermek napirendjében központi helyet foglal el a játék. A napirend kialakításában a **gyermekközpontúság** érvényesül.

- A napirendet a stabilitás, folyamatosság és a rugalmasság jellemzi. A stabil pontokat, a rendszerességet az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik.
- A napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletének megfelelő váltakozását.
- A legtöbb időt a játék kapja.
- A napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett események beillesztését a főbb keretek megtartása mellett.
- A napirend alkalmazkodik az évszakokhoz, hogy a természeti hatások is szolgálják a gyermek fejlődését.
- A napi mese, a mindennapi testnevelés beépül a napirend folyamatába.

5.3.2. Heti rend

A heti rend elsősorban az óvodapedagógus munkáját segíti abban, hogy nevelőmunkáját a **folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság** elve szerint végezhesse.

- A heti ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján, komplex módon jelennek meg a tevékenységi formák.
- Naponta van lehetőség az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint.
- A gyermeknek naponta szüksége van szervezett játékos mozgásra, ezért heti egy-két alkalommal minden csoportban testnevelés foglalkozást szervezünk.
- A hét keretén belül egy-egy nap, bizonyos tevékenységi forma hangsúlyozott, s ennek megfelelően történik a célirányos képességfejlesztés.
- A gyermeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedve szerint folytathassa a hét folyamán.

5.4. Az óvoda szokás- és szabályrendszere

A nevelési feladatok megvalósítását a gyermek, az óvodában dolgozó felnőttek és a szülők nevelési folyamatokban kialakuló, együttműködő aktivitása segíti.

Ehhez készítjük el az óvodák szabály- és szokásrendszerét, mely **biztonságot teremt, és támaszt nyújt** mind a gyermeknek, mind a pedagógusnak, a szülőknek és segíti a nevelés hatékonyságát.

Az általános érvényű és a helyi sajátosságokat figyelembe vevő szabály és szokásrendszerünk jellemzői:

- biztonságot nyújtó, rugalmasan alkalmazkodó,
- ésszerű, pontos, egyértelmű,
- lehetőséget ad a gyermeknek a cselekvésre, a saját elképzelései, képességei és ismeretei alapján való végrehajtásra,
- az óvoda általános életrendjével összefügg,
- az egészséges életmód kialakítását szolgálja,
- az egyéni és közös játékok feltételeit megteremti,
- a társas együttműködést elősegíti,
- tevékenységeket, foglalkozásokat összehangol,
- magatartási, viselkedési szabályokat fogalmaz meg,
- a csoport adottságaiból, hagyományaiból adódik,
- az óvoda helyi sajátosságaihoz alkalmazkodik;
- a család, óvoda hagyományait, ünnepeit kialakítja, szabályozza,
- a csoport összetételétől, egyéb sajátosságaitól függ,
- lehetőséget biztosít az egyéni fejlesztésre.

Az óvodák a szülői igényekhez igazodva tartanak nyitva, ennek megfelelően fogadják a gyermekeket. Óvodapedagógusaink rugalmas munkavégzéssel dolgoznak, tehát **a nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik.**

5.5. A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde pedagógiai dokumentumai és azok tartalma

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 30. fejezet „A kötelezően használt nyomtatványok” cím alatt a 88. § figyelembevételével.

- **Óvodai nevelés országos alapprogramja**

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

- **Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja és a tagóvodáinak nevelési sajátosságai**

Jóváhagyott stratégiai dokumentum az óvoda működését meghatározó elvek, célok, feladatok meghatározásával.

- **Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde éves munkatervei**

A pedagógiai program évenkénti megvalósulását tartalmazza, a kiemelt pedagógiai feladatok, felelősök jelölésével, az ellenőrzés, értékelés szempontjainak meghatározásával. Munkaközösségek működésének tartalmi feladatai a szakmai színvonal, a pedagógiai célkitűzések megvalósítása érdekében.

- **A gyermekcsoportok pedagógiai naplója,**

E dokumentumban történik a szokás- és szabályrendszer tervezése, értékelése, az időkeretek meghatározása, az eseménytervek megfogalmazása, programtervek tagóvodánként, illetve a tevékenységi rendszer fejlesztési terveinek kialakítása.

- **Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai**

A gyermek óvodába kerülésétől az iskolába lépésig vezetett, az egyéni fejlődést diagnosztizáló dokumentum, amely tartalmazza a megfigyeléseket, méréseket, a mérési eredményen alapuló egyéni fejlesztési terveket, a családlátogatás tapasztalatait, anamnézist, a szülőkkel való kapcsolattartás, tájékoztatás tartalmi elemeit

- **Felvételi, és mulasztási napló**

A gyermekek adatainak pontos nyilván tartása, a rendszeres óvodába járás rögzítése, naprakész vezetés.

- **Óvodai törzskönyv**

- **A tankötelezettség megállapításához szükséges szakvélemény**

Adatok nyilvántartása

- a gyermek óvodai fejlődésével kapcsolatos adatok,
- a gyermek óvodai jogviszonyával, a tanuló tanulói jogviszonyával kapcsolatos adatok,
- felvétellel kapcsolatos adatok,
- jogviszony szünetelésével, megszűnésével kapcsolatos adatok,
- a gyermek mulasztásával kapcsolatos adatok,
- az a köznevelési alapfeladat, amelyre a jogviszony irányul,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre vonatkozó adatok,
- a gyermekbalesetre vonatkozó adatok,
- a gyermek oktatási azonosító száma.

A gyermekkel kapcsolatos döntéseket írásban hozzuk meg, amely első fokú döntésnek minősül.

Az óvoda döntése, intézkedése elmulasztása ellen a szülő a közléstől, ennek hiányában a tudomására jutástól számított tizenöt napon belül indíthat eljárást a gyermek érdekében. Az óvoda döntése a törvény alapján, jogerős, ha a tizenöt napos határidőn belül a szülő nem nyújtott be eljárást megindító kérelmet.

- **Pedagógus életpálya dokumentumai**

5.6. Az óvoda kapcsolatrendszere

A köznevelési intézményrendszer részeként kiemelt feladatunk, hogy minden gyermek számára biztosítsuk a tartalmas, boldog gyermekkort, elősegítsük személyiségük kiteljesedését.

Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy az óvoda sokrétű kapcsolatrendszert működtessen.

5.6.1. Családokkal való együttműködés

Az óvoda a közoktatási rendszer része, a **családdal szorosan együttműködve, a családi nevelést kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve** segíti a gyermek fejlődését.

Intézményeinkben a családokkal való együttműködés formái változatosak, sokrétűek. Magukban foglalják a személyes kapcsolatot, a közös rendezvényeket, a jeles napok megünneplésének, a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét oly módon, ahogy az óvoda és a család igénye kívánja.

Célja:

A család és az óvoda nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, kiemelten a gondoskodó, óvodó, a gyermek fejlődését támogató, szeretetet adó családi nevelés elősegítésére.

Alapelveink:

- nyitottság a szülő problémáinak meghallgatásában, megértés, tapintat a segítségnyújtás formáiban,
- a szülői fórumok, kapcsolattartási formák hatékony igazítása a helyi pedagógiai programokból adódó közös feladatok megoldásához, a szülői aktivitás növelése egy-egy nevelési kérdés feldolgozásában;
- a család-óvoda kapcsolatrendszerének folyamatos gazdagítása,
- az ünnepek, jeles napok nyitottságával nyújtunk pozitív mintát a családoknak, erősítjük az ünnep örömeit,
- a szülők segítése gyermekük jogainak megóvása érdekében, hogy intézkedéseiket megtehessek, a jogszabályi kötelezettségeket, különleges jogokat érvényesítsék,
- naprakész információcsere a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleivel, a fejlesztés hatékonysága érdekében,
- az inkluzív nevelés értékeinek indirekt közvetítése mellett a szemléletformálás direktebb módszereinek alkalmazása. (előadás, vitaindító, cikkek ajánlása, faliújságra helyezése),
- szemléletformálás a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében. Figyelem ráirányítás arra, hogy a gyermek szabadon kifejleszthesse személyes képességeit, szabad választási lehetőséggel,
- szemléletformálás: az iskolára való előkészítés az óvodában nem külön feladat, foglalkozás, hanem a gyermeki személyiséget kibontakoztató 3-4 éves nevelési folyamat eredménye, az iskolai beilleszkedés közvetett segítségével az óvoda kiegészíti a családi nevelést. A szülők tájékoztatása a kimenő gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, fejlődési jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentum kérésének és iskolába általuk való továbbításának lehetőségéről.

- az indirekt hatások mellett tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok gyűjtése óvodai felhasználásra, közös kirándulás stb.).
- az óvodai dokumentumokban megfogalmazott normarendszer elfogadására, nevelési felfogásba építésére motiválás. A családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása. A szülőkkel, gyermekekkel való közös gondolkodás, véleménycsere, döntés eredményeként a programmal összeegyeztethető plurális értékek beépítése az óvoda normarendszerébe,
- A családokkal való együttműködés formái

Kapcsolattartás formája	Cél, tartalom	Munkaforma
Ovicsalogatók	➤ A gyermekek és szülők ismerkedése az óvodai élettel, „ráhangolás” az óvodára	Egyéni elbeszélgetés Játék a gyermekkel
Beiratkozás	➤ Ismerkedés az óvodával ➤ Az óvoda programjának megismerése ➤ Adatfelvétel	Egyéni elbeszélgetés
Családlátogatás	➤ A gyermek életkörülményeinek megismerése ➤ Szülők nevelési koncepciójának megismerése ➤ Óvodapedagógusok megismerése ➤ Anamnézis felvétele	Egyéni elbeszélgetés Játék a gyermekkel
Ismerkedés az óvodai élettel (beszoktatás)	➤ Az óvoda szokásrendszerének megismerése ➤ Az óvoda tevékenységrendszerének megismerése ➤ Szülő-gyermek kapcsolat megismerése ➤ Kölcsönös bizalomépítés	Közös játék, közös tevékenykedés a gyermekkel, szülővel Tapasztalatok megbeszélése
Családdal közös játékdélutánok	➤ A játék fontosságának erősítése a szülőknél ➤ Közös élmények által az óvodához való kötődés erősítése ➤ Szabadidős, családi játéktevékenységekhez ötletadás ➤ Család funkciójának erősítése	Közös játékok Barkácsolások
Családdal közös sportrendezvények	➤ Egészséges életmód szemléletének erősítése ➤ Közösségi érzés mélyítése ➤ Sportolási kedv fokozása	Óvodaközi, tagóvodai, vagy csoportszintű vetélkedők
Családdal közös kirándulások	➤ A természet szeretetére, védelmére nevelés terjesztése ➤ Természeti kincsek, és kulturális örökségek megismerése, és védelme	Kirándulások Túrák Közös főzés Közös játékok

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Egészséges életmódra nevelés természetjárással ➤ Szabadidő hasznos eltöltésének támogatása ➤ Az óvodához való kötődés erősítése 	
Anyák napja (apák napja, családok napja)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Családi kapcsolatok erősítése ➤ Meghitt, közös együttlét, közös játékelmény 	Előkészületek (ajándék, helyszín) Beszélgetés Közös együttlét
Ünnepek, rendezvények	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az óvoda- család kapcsolatának mélyítése ➤ Hagyományápolás 	Szervezés Közös ünneplés Játék, tánc
Összevont szülői értekezlet, találkozó	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az inkluzív nevelés értékeinek közvetítése, óvodai élettel kapcsolatos információk megosztása ➤ Az óvodai szülői közösséget érintő témák megbeszélése, egyetértési lehetőség biztosítása ➤ Nevelési feladatok feldolgozása szülői fórum életre hívásával, szakember bevonásával ➤ A szülők véleményén alapuló visszajelzések ismertetése, összegzése, értékelése ➤ Gyermeki, szülői jogok, kötelességek ismertetése 	Tájékoztatás Beszélgetés Előadás Tréning
Csoportos szülői értekezlet, találkozó	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A gyermekcsoport életével kapcsolatos nevelési feladatok, programok megbeszélése, egyeztetése ➤ Egy- egy probléma, nevelési feladat feldolgozása 	Beszélgetés Tájékoztatás
Fogadó óra	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A szülő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről ➤ Egyéni fejlesztési terv ismertetése, további fejlesztési lehetőségek megbeszélése ➤ Esetmegbeszélések 	Egyéni megbeszélés
Szülői Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szülői érdekképviselőt érvényesítése ➤ Szülői feladatok koordinálása ➤ Szülői kezdeményezések megbeszélése 	Megbeszélés Tájékoztatás

A szülőkkel való kapcsolattartáshoz informális lehetőségeket is felhasználunk:

- Közérdekű hírek, aktualitások megjelenítése hirdetőn,
- Helyi kiadványok elérhetővé tétele,
- Napi beszélgetések.
- Zárt- és mindenki számára elérhető, publikus közösségi portálok.

Az együttműködés várható eredménye:

- ◆ Kialakul az őszinte, partneri kapcsolat, amely tiszteleten, és bizalmon alapulva elősegíti az együttműködést.
- ◆ A szülői, és óvodai nevelési elvek közelítenek egymáshoz, hasonló nevelési hatások érik a gyermekeket, amelyek a legoptimálisabb környezetét jelentik a gyermek fejlődésének.
- ◆ A szülők naprakész információkhoz jutnak gyermekük fejlődéséről.
- ◆ Az óvoda életével kapcsolatosan jól informáltak.

5.6.2. Óvoda-iskola kapcsolata

Városunkban több általános iskola várja az óvodából érkező gyermekeket, fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerkedjenek az iskola életével, és a leendő tanítók is kapcsolatot létesíthessenek a leendő elsősökkel.

Célja:

Az óvodából az iskolába való átmenet segítése, a pedagógiai módszerek, eljárások összehangolása, közös hagyományrendszer kialakítása, formálása.

Feladataink:

- Együttműködés az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében. (A gyermek megfelelő készségeinek, képességeinek kialakítása a nevelőmunkánk folyamatában, a szülők iskolaválasztásának segítése, kölcsönös intézménylátogatási terv elkészítése, megvalósítása, esetmegbeszélések, a gyermekek után követése, beilleszkedésük támogatása)
- Figyelem felhívás arra, hogy a kimenő gyermek aktuális fejlettségi szintjét és a fejlesztés feladatait tartalmazó dokumentumot kérhetik a szülőktől.
- Konzultáció óvodából iskolába érkező gyermek aktuális állapotának jellemzőiről.
- Visszacsatolás a partneri igény/elégedettség mérés eredményeiről.
- A jó kapcsolat kialakításában egymás munkájának megismerése, a kölcsönös tiszteleten alapuló elfogadása szolgál.

A kapcsolattartás formái:

- Nagycsoportos gyermekeink látogatása az első osztályban tanítási órán.
- Pedagógusok tapasztalatcseréje, mindkét intézményben kölcsönös érdeklődésen alapuló szakmai hospitálás, konzultáció, kontroll, visszacsatolás – az első osztályt végzett gyermekek eredményei alapján vizsgálhatják az óvodai nevelés hatásrendszerét.
- Közös szervezésű szakmai fórumok rendezése, külső előadók részvételével, mely pedagógiai, módszertani kérdéskörökre épül.
- Jeles napok közös megünneplése, hagyományteremtés, hagyományápolás.
- Szülők részére közös tájékoztató, ismerkedés a NAT-ban megfogalmazottakkal, az iskolai szokásokkal, elvárásokkal.

Óvoda – iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka biztosítása az intézményekben
  - tanulási képességek megalapozása
  - tanulási, és egyéb rész-képesség zavarok kialakulásának megelőzése szűrő vizsgálatokkal és egyéni fejlesztéssel
  - kiemelkedő képességű gyermekek felkarolása
- Iskolaválasztás támogatása
  - az SNI és HHH gyermekekkel kapcsolatos hatékony, konstruktív felvilágosítás, tanácsadás, segítségnyújtás
- Az iskolákkal közös óvoda – iskola átmenetet elősegítő program kidolgozása
  - kölcsönös látogatások,
  - esetmegbeszélések,
  - szakmai műhelyek,
  - közös programok,
  - gyermekek mérési eredményeinek megismertetése.
- A gyermekek fejlődésének utókövetése az általános iskola első éveiben.

5.6.3. Az óvoda kapcsolat rendszere

A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában az **óvodák nyitottak, kezdeményezők**. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz, szükségletekhez, helyi sajátosságokhoz, a szűkebb és tágabb társadalmi környezet jellemzőihez.

Az óvoda kapcsolatai	Kapcsolattartás célja	Kapcsolattartás formája
Fenntartó, önkormányzati képviselők	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A köznevelési törvényből és más jogszabályokból származó információkról hivatalos tájékoztatás ➤ Jegyzővel való kapcsolattartás 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kölcsönös tájékoztatás, beszámoló egyéni megbeszélések, beszámolók.
Illyés Gyuláné Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat – Nevelési Tanácsadó	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárása, megoldása. ➤ Segítségnyújtás annak eldöntésében, hogy a gyermek elérte-e a tankötelezettség teljesítéséhez szükséges fejlettséget. ➤ A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján az SNI gyermekek megfelelő fejlesztése, a speciális szakemberek irányításával. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rászoruló gyermekeink részvétele speciális fejlesztő foglalkozásokon. ➤ Iskolaérettségi vizsgálatok. ➤ A Nevelési Tanácsadó szakemberei és az óvodapedagógusok konzultációja egy-egy gyermek fejlesztése érdekében, a közös feladatok megbeszélése.

<p>Salgótarjáni Pedagógiai Oktatási Központ (POK)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pedagógiai értékelés ➤ Szaktanácsadás, tantárgygondozás ➤ Pedagógiai tájékoztatás ➤ Tanügy-igazgatási szolgáltatás ➤ Pedagógusképzés, továbbképzés 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Továbbképzések, előadások, szakmai konzultációk. ➤ Szakértői látogatás, mérések.
<p>Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az SNI testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékos gyermekek ellátása szakértői vélemény alapján, annak meghatározása, hogy mely nevelési, oktatási intézménybe nyerjen felvételt a gyermek. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az óvoda által beutalt gyermek vizsgálata. ➤ Szakmai, pedagógiai konzultáció a bizottság szakemberei és az óvodapedagógusok között.
<p>Gyermekjóléti Szolgálat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekeink esélyteremtése, segítése, anyagi és nevelési problémák enyhítése. ➤ Gyermekvédelmi törvénynek megfelelő jelzőrendszeri szerep működtetése 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szakmai konzultációk, megbeszélések, környezettanulmányok.
<p>Egészségügyi Szervek</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Védőnővel, orvossal való kapcsolattartás, évi közös terv alapján 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Megbeszélés ➤ Tisztasági vizsgálatok ➤ Felvilágosító előadások
<p>Roma Nemzeti Önkormányzat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Óvodánkba járó cigány családok segítése, érdekeik védelme, a gyermekek differenciált fejlesztésének bővítése az esélyteremtés érdekében. ➤ Nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a nemzetiségi nyelvvel, és kultúrával való ismerkedés biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Közös programok
<p>Közművelődési Intézmények (Balassi Bálint Könyvtár, Dornyai Béla Múzeum, József Attila Művelődési és Konferencia Központ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az intézmények kínálatából válogatunk úgy, hogy megegyezzen az óvoda pedagógiai elveivel, érték közvetítéssel, elősegítve a nevelési feladatok sokoldalú, színes megvalósítását. 	<p>látogatás, tájékoztatás, megbeszélés, rendezvényeken való részvétel.</p>
<p>Érdekvédelmi, és civil szervezetek (Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, Magyar</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pedagógiai, szakmai megújulásunkat, innovációs munkánkat jól segítő előadásokon, rendezvényeken való részvétel. 	<p>Látogatás, közös programok</p>

Pedagógiai Társaság, Magyar Vöröskereszt Salgótarjáni Egyesülete, Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata)	Bázisintézményi felvállalása	feladatok	
--	---------------------------------	-----------	--

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

5.6.4. Az intézményegységek kapcsolattartása az együttműködés alapelvei

- Demokratikusan együttműködő nevelőtestületek, munkaközösségek formálása, amelynek alapja a biztonságérzeten alapuló következetes, ésszerű, őszinte, mindenki által elfogadható munkafegyelem.
- A döntések előkészítésében megfelelő, korrekt információcsere, vélemény és javaslattételi lehetőség nyújtása az óvodavezetés részéről, a dolgozók számára.
- A tagintézmény vezetők és az ott dolgozók bevonása a tervezéstől a végrehajtásig, az intézményeket érintő feladatok megoldása, hogy minél aktívabban, felelősségteljesebben vegyenek részt az irányító munkában is.
- A tagóvodák dolgozóinak megismerkedésének biztosítása, lehetőségének megteremtése (munkaközösségi programok, értekezletek, óvodai tapasztalatcserék, kirándulások, egyéb rendezvények), hogy az óvodaigazgató, tagóvoda-vezetők, nevelőtestületek tagjai, az óvodák dolgozói között jó munkatársi viszony, őszinte, nyílt véleményalkotás érvényesüljön.
- A helyi pedagógiai programok, saját arculat megtartása, továbbfejlesztése, a programok bevezetésének segítése, az óvodákban folyó szakmai munka minőségi fejlesztése útján, az újszerű pedagógiai módszerek átadásának lehetővé tételével, az egymástól való tanulás, tapasztalás, szakmai viták, pedagógiai elemző munka biztosításával.
- A pedagógiai programok megvalósítása során a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésének differenciált érvényesítése.
- Az elektronikus kapcsolat, közös szoftverek alkalmazása, azonos értelmezése, felhasználása, a naprakész, korrekt információcsere céljából.

6. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

A gyermek fejlődésének alapja, hogy óvó, védő, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Ezért a gyermekvédelmi munkánkat a humánus, a segítőkészség, a megértés, és a támaszkodás jelenti.

A gyermek személyiségének, emberi méltóságának, jogainak tiszteletben tartása, a gyermeki jogok érvényesülése a nevelésben résztvevőkön múlik, ezért minden óvodapedagógus munkaköri

feladata, a nevelőmunka szerves része, amelynek koordinálása a gyermekvédelmi felelős és a belső gondozó feladata.

Azokban az intézményegységekben, amelyekben a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya eléri, vagy meghaladja a 15%-ot, integrációs pedagógiai rendszer alapján végezzük munkánkat. Kidolgoztuk az IPR Munkatervünket, Intézményi Esélyegyenlőségi Programunkat, Etnikai Fejlesztő Programunkat, és az ezekhez kapcsolódó dokumentációs rendszerünket. Az IPR dokumentumokat, a pályázati kiírás nélkül is működtetjük.

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódva a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése.
- A családok és a gyermekek eltérő szükségleteire tekintettel a gyermekvédelmi törvény alkalmazása a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet felismerésében, kezelésében, megszüntetésében.
- A gyermeket hátrányosan érintő körülmények feltárása, korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az érzelmi-, értelmi nevelés és szocializáció területén – szorosan együttműködve a családdal.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beíratásnak támogatása, rendszeres óvodába járásának elősegítése.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- A kapcsolódó nyilvántartások naprakész, pontos vezetése.
- A gyermekvédelmi törvénynek megfelelő jelzőrendszeri szerep működtetése.

Az óvodavezető, az óvodavezető-helyettesek és a tagóvoda-vezetők gyermekvédelmi feladatai:

- a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezése, ellátása a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a gyermekbalesetek megelőzése, a gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatainak megszervezése.
- A gyermek óvodába kerülésének biztosítása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek óvodai beíratásának támogatása,
- Az integrációt elősegítő csoportalakítás, az arányos elosztás megvalósítása.
- Az igazolatlan hiányzások ügyében történő intézkedés.
- Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, Gyámhatósággal, Népjóléti Irodával
- Szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenységek szervezése (segítő szervezetekkel kapcsolattartás, támogatási lehetőségekről tájékoztatás nyújtása)

Az óvodapedagógus feladatai:

- valamennyi három évet betöltött gyermek – különös tekintettel a hátrányos és veszélyeztetett helyzetűekre – felkutatása, rendszeres óvodába járatása (kapcsolattartás körzeti védőnővel, gyermekorvossal),
- gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, a prevenció kiterjesztése minden gyermekre

- a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat bevonásával a jelzőrendszer működtetése, lehetőségeken belül minden segítség megadása
- a nevelő hatások összehangolása a családokkal, szülői és gyermeki jogok, köteleességek megismertetése, és érvényesítése az intézményben
- a „különbözőség”, az identitástudat életkornak megfelelő megértetése, elfogadtatása,
- az esélyegyenlőtlenség csökkentése mellett a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- az értelmi képességek területén mutatkozó eltérések kezelése – tehetséggondozás, felzárkóztatás,
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, az igazolatlan hiányzások minimalizálása, kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztésének tervezése, a fejlődés támogatása, az egyéni fejlődés értékelésének megvalósítása.
- a családok megismerése, segítése tanácsadással, együttműködő kapcsolat kialakítása, a szülői szerep eredményes betöltésének elősegítése a titoktartási kötelezettség megtartása mellett
- befogadó környezet biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése, a gyermekek beilleszkedésének elősegítése, az integrált nevelés szellemében
- a felzárkóztatás megszervezése,
- egyéni tehetséggondozás,
- a hátrányok csökkentése érdekében egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltése érdekében,
- a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása,
- segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően,
- együttműködés a társszervekkel, jelzőrendszer működtetése.

Gyermekvédelmi felelősök feladatai:

A munkaköri leiratban konkrét meghatározásra kerülnek a gyermekvédelmi felelős feladatai, amelyek szociális eredetű pedagógiai problémákat ölelnek fel.

A pedagógiai programban minden nevelőtestület a helyi sajátosságok figyelembevételével kidolgozza e tevékenységkör mélységét.

- Okok feltárása, amelyek a gyermekek egészséges személyiségfejlődését akadályozhatják, vagy hátrányosan befolyásolják.
- A dolgozók, szülők, gyermekek körében annak elfogadtatása, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Érdekképviselőt ellátása a szociális, a nevelő – fejlesztő, az egészségügyi, szociálpolitikai, jogi érdekérvényesítő, valamint a gyermekjóléti- és védelmi szolgáltatások igénybevétele érdekében.
- A gyermeket, családot megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.
- Koordinálja a szociális és a pedagógiai tevékenységeket, partneri kapcsolatot alakít ki az együttműködésben más szakemberekkel.
- Munkájáról folyamatosan tájékoztatja az intézményvezetőt és a tagóvoda-vezetőket.

- Figyelemmel kíséri a gyermekek rendszeres óvodába járását, problémás esetekben eljárást kezdeményez tapasztalatainak átadásával az óvoda vezetőjénél.
- Aktívan vesz részt az óvodapedagógusokkal közösen szervezett családlátogatásokon
- Összesítő nyilvántartást vezet, amelynek szempontjai a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők feltárása
  - A gyermek testi fejlődését, egészségét veszélyeztető okok.
  - Pszichés károsodás.
  - Tágabb környezet ártalmi.
  - Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés.
  - Elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi – lelki bántalmazás.
  - Súlyos érzékszervi károsodás illetve betegség.

6.1. Gyermekbalesetek megelőzése

Az óvodáskorú gyermeknek — életkori sajátosságai miatt — még nincs veszélyérzete. Minden óvodapedagógus feladatát képezi, hogy a rábízott gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjék, továbbá ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedést megtegye.

Különösen fontos ez, ha:

- az udvaron tartózkodnak,
- különböző közlekedési eszközzel közledek, vagy részt vesznek a gyalogos forgalomban
- ha valamilyen rendezvényen vesznek részt

Amennyiben az óvodában baleset történik, a pedagógusnak azonnal értesítenie kell a szülőt, és az eset súlyát mérlegelve mentőt, vagy egészségügyi szakembert kell hívnia. Minden óvodai balesetről jegyzőkönyv készül, amelynek egy példánya a szülőt illeti.

A nevelőmunka egészséges, biztonságos feltételeinek megteremtése (baleseteket kiváltó, tárgyi környezet, helyzetek kizárása; veszélykerülő magatartási formák, technikák megismertetése, ebbe a szülők bevonása).

6.2. Egészségügyi vizsgálatok biztosítása

Az egészségtudatos szemlélet megalapozása érdekében

Rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása – a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja – évente egyszer a 26/1997. (IX.3.) NM. rendelet 4. sz. melléklete alapján fogorvosi szűrővizsgálatra kell vinni a rendelőbe a gyermekeket a fogorvossal való egyeztetés alapján.

6.3. Az egészséges életmód biztosítása

Az óvodai nevelésünk egyik alapfeladata az óvodás gyermekek testi, lelki és szellemi szükségleteinek kielégítése. Ezen belül az egészséges életmód alakítása.

- Az étkeztetés mennyiségi, minőségi ellenőrzése közösen a fogyasztóvédelem, és az ÁNTSZ szakembereivel.

- A körülmények – tárgyi, személyi, pedagógiai feltételek – megteremtése, alakítása, folyamatos ellenőrzése.

6.4. A gyermek óvodába kerülésének biztosítása

- Minden körzetünkben élő gyermek kerüljön be az óvodába 3 éves (2014.szeptember 1-től kötelezően) korában (különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre).
- Szükség esetén javaslatétel az Önkormányzatnál a család támogatására.
- Kapcsolatfelvétel a gyermekorvossal, védőnővel, az óvodáskorú gyermekek megismerése céljából.

6.5. A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme

- Az óvodavezetőnek el kell érnie, hogy az óvoda dolgozói tartsák be hivatali titoktartási kötelezettségüket. Nem fordulhat elő, hogy egyes gyermekekről nyilvánosan, vagy illetéktelen személyeknek felvilágosítást nyújtsanak.
- Ugyanez vonatkozik a gyermek által, vagy gyermeknek okozott károkra. (Az óvoda köteles a rábízott gyermek felügyeletét ellátni és ügyelni arra, hogy a gyermek kárt ne okozzon és őt károsodás ne érje.

6.6. A gyermekvédelmi program megvalósításának feltételei

Személyi	<ul style="list-style-type: none"> • intézményi gyermekvédelmi felelős alkalmazása • az óvodai dolgozók képzése gyermekvédelmi továbbképzéseken • technikai dolgozók folyamatos tájékoztatása a témában
Tárgyi	<ul style="list-style-type: none"> • egészséges, nyugodt környezet kialakítása • a fejlesztéshez szükséges speciális eszközök biztosítása • pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése • cégek, civil szervezetek, szponzorok támogatása • segítségnyújtó szervezetek akcióiban való részvétel • óvodai szociális szolgáltatások, lehetőségek felkínálása

6.7. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló tevékenységek, a szociális hátrányok enyhítése

Célunk:

Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése. Gyermekközpontú, családoorientált szemlélet kialakítása.

Megfelelő minőségű és időtartamú korai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.

A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.

Feladatunk:

- A hátrányos helyzetű (HH), és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek egyenlő elosztásával biztosítani intézményi- és csoport szinten a szegregációmentességet.

- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.
- Személyi, és tárgyi feltételek biztosítása

Várható eredmény:

- ◆ Érvényesülnek a gyermeki jogok.
- ◆ Megvalósul a szociálisan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatása, tehetségfejlesztése.
- ◆ Folyamatos, egymást segítő kapcsolat alakul ki a rászoruló családok és óvoda között.
- ◆ Csökken az esélyegyenlőtlenség.
- ◆ Csökken az igazolatlan mulasztások száma

6.8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.

6.8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 139. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készítünk, és a végrehajtásában közreműködő óvodapedagógus rögzíti a fejlesztés eredményét.

Óvodáinkban évről-évre emelkedik azoknak a gyermeknek a száma, akiknek szükségük van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt.

A speciális nevelési szükséglet nem, a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít, az orvosi jellegű osztályozást, felváltja a pedagógiai hangsúly.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjed, az:

- **érzékszervi**, (látássérült, hallássérült),
- **értelmi**, (enyhe fokban sérült),
- **beszéd fogyatékos**,
- **egyéb pszichés fejlődési zavarral** (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermekekre, tanulókra. (A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre),
- **a beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel** küzdő gyermekek problémáinak feltárására, segítésére,
- **a mozgásszervi fogyatékos és**
- **az autizmus spektrum zavarral küzdő** (autista) gyermekekre.

Célunk:

- a gyermekek integrált nevelésének, esélyegyenlőségének biztosítása,

- életminőségük, a társadalmi beilleszkedésük javítása,
- a fogyatékoságból adódó hátrányaik csökkentése,
- a gyermekek közötti különbözőség elfogadása, elfogadtatása

Feladatunk:

- A mindennapi tevékenységekbe a speciális, fejlesztő tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő. Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az egyéni fogyatékoságból fakadó, hiányzó-vagy sérült funkció helyreállítása, új funkció kialakítása.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzók pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- A fejlesztés céljainak meghatározásakor, minden esetben a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatának figyelembe vétele.
- Integrált nevelésből 'adódó pedagógiai feltételek biztosítása.
- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.
- Egyéni szükségletekhez igazodóan, speciális segédeszközök használatára, elfogadására, következetes használatára, megóvására nevelés
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem-vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése
- Kiemelkedő, vagy átlagos teljesítményre képes területek felismerése.
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal.

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógusok tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszíniúen valósul meg.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei alapján óvodánkban kiemelten kezeljük, hogy

- a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek,
- a gyermekek joga, hogy állapotuknak megfelelő gyógypedagógia ellátásban részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg,
- nevelésük, fejlesztésük terhelhetőségüket figyelembe vételével történjen,
- harmonikus személyiségfejlődésüket, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör segítse,
- társaik viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve,
- a fejlesztő foglalkozások az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.

6.8.2. Sérülés specifikus fejlesztés feladatai:

Érzékszervi- sérült gyermek fejlesztése

➤ Látássérült gyermek fejlesztése

A látássérült gyermekek, nevelés szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. Kiemelt hangsúlyt kap; az önkiszolgálás, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása. Mindvégig figyelembe vesszük a fizikai terhelhetőség korlátait, tekintettel az adott szembetegségre.

Vak gyermekek fejlesztésének feladatai

- Játék közben, az ép érzékszervek aktiválására, mozgás-ritmus, téri tájékozódás fejlesztése.
- Testkultúra kialakítása, tartáshibák megelőzése, fejlesztése.
- Életkoruknak és sérülésük mértékének megfelelő önállóság kialakítása (önkiszolgálás).

A környezet valóság-hű megismertetése, sokszínű érzékeltetéssel, az eszközök tapinthatóságának biztosításával, támpontokhoz kötött téri tájékozódással.

- Akusztikus minták, mozgás és verbális kifejezések használata az ismeretszerzésben.

Alig látó gyermek fejlesztésének feladatai

- Adottságaik szerint tapintó-halló, vagy látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel, de fontos a látásteljesítmény megőrzése, intenzív fejlesztése is. A fejlesztés területei megegyeznek a gyengén látó gyermekek fejlesztésével.

Gyengén látó gyermekek fejlesztésének feladatai

- Látásukat sokkal közelebről, kisebb térben tudják használni. Nevelésük speciális optika eszközök segítségével, vizuális megismerés útján történik, hallási, tapintási ingerekkel kiegészítve.
- A testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása és az ehhez szükséges környezet megteremtése. (dönthető asztallap, világítás).
- A környezet vizuális megismertetése, látás használatának megtanulása a távoli és közeli környezetben.
- Nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság kialakítása.
- Térbeli tájékozódás fejlesztése a látás használatával.
- A kéz ügyesség, a finommozgás fejlesztése az írás előkészítése

➤ Hallássérült gyermek fejlesztésének feladatai

Súlyosan hallássérült –süket--és enyhén hallá sérült-nagyothalló- gyermekek esetében a halláskárosodás miatt, az érthető kiejtés elmarad, ennek következtében, a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás korlátozódhat, az egész személyiség megváltozhat. A speciális ellátással a súlyos következmények kialakulása csökkenthető.

A hallássérült gyermekek egy része speciális segítséggel részt vehet az óvodai nevelésben.

Központi feladat a kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, amely az egész napi óvodai tevékenységben jelen van.

Súlyos fokban hallás sérült gyermekek fejlesztésének feladatai

- A hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése.
- Kognitív funkciók-, és a grafomotoros funkciók fejlesztése.
- Érzelmi fejlesztés, az önkiszolgálás fokozása.
- A beszédértés, szókincs a szájról olvasási készség, érthető kiejtésre nevelés.

Enyhe fokban hallás sérült gyermekek fejlesztésének feladatai

Az emberi beszédhang és környezet korlátozott felfogására képesek. Beszédfejlődésük késve, speciális segítséggel indul meg.

- A nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény- és tevékenység erősítése, a beszédérthetőség javítása.
- A nyelvi kommunikáció, helyzetekhez kötött alkalmazása, a megnyilvánulást segítő eszközrendszer használata, a családi-szociális háttér bekapcsolása a fejlesztés rendszerébe.

Az enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztése

Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.

Feladatunk:

- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás.
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése.

Beszéd fogyatékos kisgyermek fejlesztése

Beszéd fogyatékos/súlyosan, akadályozott beszédfejllettségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyskalkulia, súlyos orrhangzóság stb.) miatt eltérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós hártásában, megtagadásában, ill. általános beszédgyengességgel együtt járó részképesség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

Feladatunk:

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kinezteziás, auditív, vizuális, vizuomotoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése.
- Speciális terápiák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.
- Báb és drámaterápia alkalmazása.
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.

Beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartás-szabályozás zavarral) küzdő gyermekek fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárást okozta feszültségeket, a váratlan zajokat.

Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Feladatunk:

- A szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- A szülővel együttműködve a „különbözőség” korai felismerése, diagnosztizálása.
- A teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulásának megelőzése.
- Az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségek megalapozása.
- A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése
- A szülők felkészítése, segítése.

A mozgásszervi fogyatékos gyermekek fejlesztése

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

Feladatunk:

- A mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése.
- A speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása.
- A tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése.
- Az életkornak megfelelő tapasztalatszerzés biztosítása.
- A megtanult mozgás alkalmazására nevelés.
- Biztosítani a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.
- Kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb. fejlesztése.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiségfejlődésnek egészét átható, úgynevezett pervazív zavar.

Feladatunk:

- A szocializációs készségek fejlesztése.
- A kommunikációs készségek fejlesztése.
- Tárgyi, személyi állandóság biztosítása.
- Megfelelő idő biztosítása a tevékenységek végzésre.

- Viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták, énkép, önismeret, érzelmek kifejezése, önkontroll tanítása.
- A kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápiája.

6.8.3. A fejlesztés folyamata, szinterei

- Csoportszobai integráció: sérülés-specifikus feladat tervezése a napi tematika szerint szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok alapján.
- Csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógusok, tervezett tevékenysége.

6.8.4. Szükséges feltételek

Személyi feltételek:

- speciális felkészültségű szakember,
- óvodapedagógus, speciális végzettségű óvodapedagógus,
- dajka

Tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.

Várható eredmény:

- ◆ Komplex szakvélemények figyelembevételével, segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, melyek alapján tervezzük a speciális fejlesztést.
- ◆ Speciális módszerekkel, terápiás eljárásokkal ismerkedünk, a sérüléshez megfelelő fejlesztést alkalmazunk.
- ◆ Az együttműködés az óvoda dolgozói között a tervezésben feladatok megosztásában megvalósul.
- ◆ A szülők támogató együttműködése folyamatos.
- ◆ A különleges bánásmódot igénylő gyermekek képessé válnak társaikkal való együttműködésre (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).
- ◆ Képessé válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- ◆ Képessé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- ◆ Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.
- ◆ Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- ◆ Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- ◆ Kompenzációs technikákat elsajátítanak.
- ◆ Figyelem összpontosításra képessé válnak.

6.8.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A kreativitással a tehetség sorskérdéseivel már óvodáskorban foglalkozni kell, hiszen ezek a kérdések már az óvodában dőlnek el leginkább.

Az intézmény fontos feladata ezért a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos

tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Célunk:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.

A kiválóan kreatív tehetségígéretes gyermekek további gondozása fejlesztő program keretében, a kiscsoportos kreativitást fejlesztő "tehetséggondozó" foglalkozások segítségével.

Kiemelten megnyilvánuló területek a tehetség területén az óvodában:

- kiváló rajzkészség,
- zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem,
- természetismereti témák,
- matematikai képesség,
- anyanyelv-kommunikációs képesség,
- testi ügyesség, tánc, harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság,
- kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség

Óvodánkban a következő területeken foglalkozunk tehetségfejlesztéssel:

- mozgás
  - ovi-foci,
  - műfalmászás,
  - természetjárás,
  - futóversenyek,
  - népi gyermekjáték, gyermektánc,
- vizuális nevelés
  - népi kismesterségek,
  - kreatív technikák,
  - rajzversenyek, kiállítások (részvétel, szervezés),
- irodalmi, anyanyelvi nevelés
  - anyanyelvi nevelés,
  - drámajáték,
  - ovi színház
  - mesemondó rendezvények intézményi és városi szinten
- zenei fejlesztés
  - zeneovi

Feladatunk:

- Felismerni a kreatív gyermekeket, az általunk elkészített mérőeszköz segítségével, ösztönözni, motiválni kreativitásukat.
- Támogató környezet, megfelelő feltételrendszer megteremtése, amelyben a tehetség minél korábban felfedezhető, és kiemelkedő képességeik továbbfejlesztése biztosított.
- E gyermekek erős oldalának fejlesztése, tehetségükkel összefüggő gyenge területeik erősítése, harmonikus fejlesztés megvalósításával.

- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, ahol biztosított a feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetősége.
- Szükségleteiket kielégítésével, megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági, vágyaik teljesítése.
- Önmagukra taláztatás, a feladatok sokszínűségével való megbirkózásuk motiválása.
- Elkallódásuk elhárítása, különböző helyzetekben való segítségük által.
- A gyermek szabad döntésének támogatása abban, hogy részt vesz-e a különböző felkínált tevékenységekben (szabad be- és kilépés lehetősége).

A fejlesztés tartalma.

- Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségigéretnek” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.
- Műhelyfoglalkozások szervezése, amelyek a „tehetségigéretnek” speciális érdeklődésére épít a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően.
- A differenciálás eszközrendszerével a tehetség fejlesztésének segítése.
- A mindennapi tanulási helyzetbe a fejlesztő feladatok, többletismeretek beépítése.
- Vegyes csoportban több lehetőség biztosítása a dúsítás, gyorsítás érdekében.

6.9. Nemzetiségi nevelés

Óvodánkban figyelmet fordítunk a roma kulturális nevelésre, identitásuk, nemzeti értékeikkel való találkozásra, ismerkedésre céljából. Két tagóvodánkban roma nyelvvél is ismerkedhetnek a gyermekek játékos formában, míg a többi óvodában az érték közvetítés magyar nyelven történik.

Célunk:

A roma kultúra elemeivel való megismerkedés lehetőségének felkínálása, hagyományápolás, identitástudat alakítása. A család tagjainak segítése a többségi társadalom érték- és normarendszeréhez való minél sikeresebb alkalmazkodásában.

A gyermekek biztonságérzetének kialakítása, éreztetve, hogy a „másságukat” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönözzük társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladatunk:

- A gyermekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradás területeinek, mértékének megállapítása.
- A családi nevelés jellemzőinek megismerése.
- Az érzelmi élet gazdagítása, az érzelmek felett való uralkodás képességének kialakítása, a másság tiszteletben tartása, az identitás alakítása
- Nyelvi képességek, a kommunikáció fejlesztése, a kódolt nyelvhasználat elhagyása.
- Erkölcsi, kulturális értékek megismertetése.
- A magyar és roma gyermekek megismertetése egymás hagyományaival, szokásaival és azok tiszteletben tartására nevelés.
- A roma nemzetiség kultúrájának és szokásainak feltárása, pozitív érzelmi viszony kialakítása.

- Hátrányok kompenzálása a fejlesztési feladatok differenciált, egyénre szabott segítségével.
- Az önkiszolgálás, tisztálkodás, étkezési szokások területén mutatkozó hiányosságok pótlása.
- A roma nemzetiségi értékek (irodalom, zene, népi játék) megismertetése.

A felzárkóztatás tartalma

- Gondozási feladatok
- Készségek, képességek fejlesztése
  - kondicionális képesség (erő, állóképesség, gyorsaság),
  - térérzék, szem- láb- kéz koordináció,
  - figyelem,
  - testséma, irányok, téri tájékozódás,
  - finommotoros koordináció, megfigyelőképesség,
  - □érzékelés, tapintás,
  - □esztétikai érzék, illetve ritmusérzék

Várható eredmény:

- ◆ A gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt.
- ◆ Életkorának és egyéni képességének megfelelően olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket közvetítse.
- ◆ Tájékozódni tud kommunikációs helyzetekben.
- ◆ Ismeri az anyanemzet kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- ◆ Kialakulnak érzelmi, erkölcsi normái, ami segíti a társadalmi beilleszkedésben.

7. A gyermek és a közösség fejlődésének, előmenetelének ellenőrzése, értékelése

Célunk:

A gyermek nevelése, fejlesztése, amely folyamat ellenőrzése, elemzése, eredményességének értékelése elengedhetetlen az óvodáskor teljes időtartama alatt. Mindez a gyermek teljes körű megismerésén alapuló, óvodapedagógusi nevelőmunka hatékonyságának tudatos nyomon követését jelenti.

A nevelés folyamatát nyomon követve a csoportok szokás- és szabály-rendjének megfigyelése, mérése, elemzése, értékelése, a kapott eredmények alapján tovább-fejlesztés.

7.1. Óvodánk ellenőrzési – értékelési rendszere

Pedagógiai Programunk hosszú távon meghatározza nevelőtestületünk nevelői, pedagógiai munkáját.

A pedagógiai munka eredményességéért az óvoda vezetője és a tagóvoda-vezetők a felelősek, ebből eredően a nevelési folyamat ellenőrzése, értékelése vezetői kompetencia.

Az objektív értékelés feltétele a tervszerűség, alaposág, körültekintés, amelynek megvalósításához meghatározott esetekben szükség van azon nevelőtestületi tagok véleményére, akik az adott területek kiemelkedő szakemberei. Szükség szerint külső véleményt is kérünk (Fenntartó, szakértők, szaktanácsadók, gazdasági szakemberek, speciális végzettséggel rendelkező szakemberek, stb.)

Az ellenőrzés, elemzés, értékelés óvodánkban a következő dokumentációk alapján történik:

- pedagógiai program,
- éves munkaterv,
- csoportok éves terve,
- a gyermek egyéni személyiségfejlesztési terve.
  - bemeneti mérőlapok,
  - DIFER mérőlapok,
  - fejlődési mutatók,
  - fejlesztőtervek,
- tevékenységi területek csoportonkénti (korcsoportonkénti) ütemterve,

7.2. A gyermekcsoportok fejlődésének ellenőrzési, értékelési rendszere

A csoport és a gyermekek harmonikus egyensúlyban történő fejlődése, a nevelés hatékonysága párhuzamosan kerül mérésre, értékelésre a közösségi fejlődés megvalósulásával.

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások, dokumentumai jelentik a mérés, értékelés alapjait.

Év végén az óvodapedagógusok összegző értékelést végeznek a gyermekek közösségi életének, fejlődésüknél alakulásáról. Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő év, nevelési – fejlesztési tervezése. Módszere, a szociometria.

7.3. A gyermekek előmenetelének értékelése

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 91. § (h) pontja figyelembe vételével valósul meg, a csoportnapló szerves részeként. (Az adatvédelmi szabályok és a titoktartási kötelezettségre előírt szabályok érvényesítésével)

A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások írásban rögzített dokumentumai jelentik a mérés, értékelés alapjait.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

Az elért eredményekről–fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy megismerték a gyermek haladási ütemét, eredményét és a fejlesztési feladatokat, illetve nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

Az egyéni fejlődést tartalmazó intézményi szintű dokumentumai:

- egyéni fejlettségmérő lapok,
- csoportnapló

A gyermekek egyéni fejlődését a DIFER mérési rendszerrel végezzük, amelynek szakszerűsége az óvodapedagógusok ez irányú speciális képzettségén alapul.

Eredményeit rögzítjük a gyermek egyéni fejlettségmutató lapjain, amelyet a bemeneti és kimeneti aktuális állapot feljegyzése mellett évente rögzítünk (HHH-s gyermekek esetében évente kétszer).

A kimeneti állapotról elkészült dokumentumot az elsős tanítók rendelkezésére bocsájtjuk.

8. A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjának érvényessége

8.1. A pedagógiai program érvényessége

A pedagógiai program 2019. augusztus 31-ig érvényes.

Kivételt képez, ha

- a tartalmi szabályozás módosul,
- a nevelőtestület 51%-a kéri a módosítást,
- intézményi szervezeti átalakítás történik

8.2. A pedagógiai program felülvizsgálatát

- a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde vezetője kezdeményezi (felkéri és megbízza az intézményegységek képviselőiből álló teamet a felülvizsgálat elvégzésére),
- a minőségirányítási programban leszabályozott módon és eszközökkel megvalósítva.

Salgótarján, 2018. szeptember 1.

.....
Andóné Angyal Mária
óvodavezető

Legitimáció

Véleményezte: **A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Szülői Szervezete**
ideje: **2018. augusztus 28.**

.....
szülői szervezet vezetője

Elfogadta: **A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete**
ideje: **2018 .augusztus 30.**

.....
óvodapedagógus

Jóváhagyta: **Andóné Angyal Mária óvodavezető**
ideje: **2018. augusztus 30.**

.....
óvodavezető

Egyetértett: **Salgótarján Megyei Jogú**
Város Önkormányzata

.....
önkormányzat képviselőjében

ideje: **2018. augusztus 31.**

Publikálás **A Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde honlapja** stovodak.hu
ideje: **2018. szeptember 1.**

Irattár száma: **161/2018.**
ideje: **2018. szeptember 1.**